

Emilia Lampinen

**TUNTEIDEN SÄÄTELYN TAIDOT LAPSILLA,
JOILLA ON KIELENKEHITYKSEN VIIVE TAI
HÄIRIÖ**

Narratiivinen kirjallisuuskatsaus

TIIVISTELMÄ

Emilia Lampinen: Tunteiden säätelyn taidot lapsilla, joilla on kielenkehityksen viive tai häiriö – Narratiivinen kirjallisuuskatsaus
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Logopedian tutkinto-ohjelma
Kesäkuu 2024

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena oli selvittää, millaisia ovat tunteiden säätelyn taidot lapsilla, joilla on kielenkehityksen viive tai häiriö, verrattuna tyypillisesti kehittyviin lapsiin. Tutkielma toteutettiin narratiivisena kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuushaussa etsittiin vertaisarvioituja tutkimusartikkeleita, joista lopulta valikoitui aineistoon sisäänotto- ja poissulkukriteerien perusteella kahdeksan artikkelia. Tutkimuksista kerättiin yhteen oleelliset taustatiedot sekä keskeiset tutkimuskysymykseen vastaavat tulokset, joiden avulla aineistoa luokiteltiin ja vertailtiin jäsennellyn kokonaiskuvan luomiseksi. Tutkielman toisena tavoitteena oli tarkastella, millaisia näkemyksiä aineiston tutkimusten tekijöillä oli ensimmäisen tutkimuskysymyksen tulosten syistä. Tutkimusartikkeleiden pohdintaosioista poimittiin kielenkehityksen ja tunteiden säätelyn yhteyden syitä pohtivat ilmaukset, ja ne pelkistettiin syy-seuraussuhteita osoittaviksi ketjuiksi. Näistä myös muodostettiin selitysmallit yhdistävä kuvio.

Aineiston tutkimuksissa oli tutkittavana noin 2–16-vuotiaita lapsia ja nuoria. Tunteiden säätelyä mitattiin kyselylomakkeilla, jotka olivat joko lapsen vanhemman, opettajan tai tutkittavan itsensä täyttämiä. Vanhemmat ja opettajat arvioivat tunteiden säätelyn olevan haastavampaa lapsille, joilla oli kielenkehityksen vaikeuksia. Itsearviointikyselyissä ei havaittu yhtä selkeää eroa, mutta tämä voi johtua tutkittavien muihin tutkimuksiin verrattuna korkeammasta iästä tai tutkimusten vähäisestä määrästä ja pienestä otoskoosta. Sekä kielenkehityksen viive että kehityksellinen kielihäiriö olivat yhteydessä heikompaan tunteiden säätelyyn.

Tutkijat tarjosivat kielenkehityksen haasteiden ja heikomman tunteiden säätelyn yhteydelle useita mahdollisia selityksiä, jotka liittyvät puheen ymmärtämiseen, tuottamiseen tai vuorovaikutukseen. Kielelliset vaikeudet voivat hankaloittaa esimerkiksi tunteiden säätelyä mallittavan puheen ymmärtämistä, tunteiden kielellistä ilmaisua sekä tunteista keskustelua muiden kanssa, ja nämä haasteet puolestaan voivat vaikuttaa tunteiden säätelyn oppimiseen. Tämän kirjallisuuskatsauksen tulokset voivat auttaa lisäämään tietoisuutta kielenkehityksen haasteiden ja tunteiden säätelyn yhteydestä, mikä voi auttaa lasten vanhempia sekä ammattilaisia havaitsemaan ilmiön käytännössä ja kiinnittämään huomiota kehitystä tukeviin toimintatapoihin arjessa ja kuntoutuksen osana.

Avainsanat: lasten kielenkehitys, kielenkehityksen viive, kehityksellinen kielihäiriö, tunteiden säätely

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUKSEN TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA	2
2.1 Tunteiden säätely	2
2.2 Tunteiden säätelyn tutkiminen	3
2.3 Kielenkehitys ja sen viive tai häiriö	4
2.4 Kielenkehityksen ja tunteiden säätelyn yhteys.....	5
3 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	6
4 TUTKIMUSMENETELMÄT.....	7
4.1 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	7
4.2 Kirjallisuuskatsauksen toteutus	8
4.3 Tutkimusaineiston analyysi	9
4.4 Tutkimuksen eettisyys	10
5 TULOKSET	11
5.1 Tunteiden säätely lapsilla, joilla on kielenkehityksen viive tai häiriö.....	13
5.1.1 Vanhempien täyttämät kyselyt	13
5.1.2 Opettajien täyttämät kyselyt	14
5.1.3 Tutkittavien itse täyttämät kyselyt	14
5.2 Tutkijoiden näkemykset kielenkehityksen vaikeuksien ja tunnesäätelyn yhteydestä	15
6 POHDINTA.....	20
6.1 Tulosten tarkastelu.....	20
6.2 Menetelmän pohdinta	24
6.3 Jatkotutkimusaiheita ja työn kliininen merkitys.....	26
7 LÄHDELUETTELO.....	30

Luettelo liitteistä:

Liite 1. Katsaukseen valitut artikkelit

1 JOHDANTO

Tunteiden säätelyn taidoilla tarkoitetaan kykyä ylläpitää, muunnella, rajoittaa ja vahvistaa tunnekokemuksia ja -reaktioita jonkin tavoitteen saavuttamiseksi (Perry & Calkins, 2018, s. 4; Thompson, 1994, s. 27–28). Tunteiden säätely on yhteydessä esimerkiksi sosiaalisiin taitoihin (Monopoli & Kingston, 2012; Spinrad ym., 2006) ja mielenterveyteen (Compas ym., 2017). Tunteiden säätelyn taidot ovat osa sosioemotionaalisia taitoja, jotka ovat tärkeitä kaikenikäisille ja monilla elämänalueilla, kuten ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja psyykkisessä hyvinvoinnissa (Domitrovich ym., 2017).

Lasten kielenkehityksen tahdissa ilmenee paljon yksilöllistä vaihtelua (Fenson ym., 1994). Myöhään puhumaan alkaneiksi (engl. *late talkers*) kuitenkin määritellään usein sellaiset lapset, jotka tuottavat 24 kuukauden iässä alle 50 sanaa tai eivät yhdistele sanoja (Rescorla, 1989). Tällaisia lapsia on noin 10 % kaksivuotiaista (Rescorla & Alley, 2001). Heistä noin 60 % ottaa tyypillisesti kehittyneet ikätoverinsa kiinni kielenkehityksessä neljään ikävuoteen mennessä (Dale ym., 2003). Noin 40 %:lla kielenkehitys jatkuu ikäodotuksia heikompana tämänkin jälkeen, ja syynä voi tällöin olla esimerkiksi kehityksellinen kielihäiriö. Kehityksellinen kielihäiriö on lapsen kielellisten taitojen kehityksen viiveenä ja poikkeavuutena ilmenevä häiriö, jossa kielenkehityksen vaikeus ei johdu jostakin muusta kielenkehitykseen vaikuttavasta tekijästä, esimerkiksi kuulovammasta tai autismikirjon häiriöstä (Bishop ym., 2017; Maailman terveysjärjestö, 2024). Vaikeuksia voi olla puheen ymmärtämisessä, tuottamisessa tai näissä molemmissa (Maailman terveysjärjestö, 2024). Kehityksellistä kielihäiriötä arvellaan esiintyvän noin 7,6 prosentilla lapsista (Norbury ym., 2016).

Kielenkehityksen ja tunnesäätelyn välillä on tutkimuksissa havaittu yhteys (Ornaghi ym., 2019; Roben ym., 2013; Vallotton & Ayoub, 2011). Tästä voidaan päätellä, että tunnesäätelyn taidot saattavat olla heikompia lapsilla, joilla on kielenkehityksen viive tai kehityksellinen kielihäiriö. Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena on narratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla kartoittaa, mitä tiedetään tunteiden säätelyn taidoista lapsilla, joilla on kielenkehityksen viive tai häiriö. Lisääntynyt tietoisuus kielenkehityksen haasteiden ja tunnesäätelyn kehityksen yhteydestä voi auttaa lasten vanhempia sekä puheterapeutteja havaitsemaan ilmiön käytännössä ja kiinnittämään huomiota kehitystä tukeviin toimintatapoihin arjessa ja kuntoutuksen osana.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA

2.1 Tunteiden säätely

Tunteiden säätelyllä tarkoitetaan niitä prosesseja, joilla tunnekokemuksia tarkkaillaan, arvioidaan, ylläpidetään, rajoitetaan, muunnellaan ja vahvistetaan jonkin tavoitteen saavuttamiseksi (Perry & Calkins, 2018, s. 4; Thompson, 1994, s. 27–28). Säätelyllä voi pyrkiä vaikuttamaan siihen, mitä tunnetta tuntee, tai tyypillisemmin siihen, kuinka voimakas tai pitkäkestoinen jokin tunnekokemus on.

Lapset oppivat tunteiden säätelyä ja muita tunnetaitoja seuraamalla ympäristöään ja olemalla vuorovaikutuksessa muiden kanssa (Morris ym., 2018, s. 75). Kun lasta hoitavat aikuiset nimeävät tunteita, puhuvat niistä ja antavat ohjeita tunteiden käsittelyyn sekä näyttävät mallia siitä, miten he itse ilmaisevat ja säätelevät omia tunteitaan, lapset oppivat vähitellen ymmärtämään ja säätelemään omia tunteitaan.

Lasten tunnesäätelyyn liittyy sekä sisäisiä että ulkoisia prosesseja (Morris ym., 2018, s. 71). Sisäisiä prosesseja ovat sellaiset tunteiden säätelyn strategiat, joita lapsi käyttää itse, esimerkiksi huomion suuntaaminen muualle. Ulkoisia prosesseja sen sijaan ovat sellaiset strategiat, jotka toteutuvat vanhemman tai muun aikuisen avustuksella, esimerkiksi niin, että vanhempi lohduttaa lasta halaamalla tai antaa suoraan neuvoja tunteen käsittelyyn. Pienet lapset tarvitsevat aluksi paljon tukea aikuisilta tunteidensa säätelyyn, mutta vähitellen oppivat tekemään sitä itsenäisemmin (Morris ym., 2018, s. 75–76). Kuitenkin myös edelleen nuoruudessa vanhemmat voivat olla tärkeä apu tunteiden säätelyssä (Waller ym., 2014), ja toisilta ihmisiltä saadun tuen merkitys tunteiden säätelyssä säilyy läpi elämän (Thompson, 1994).

Holodynski ja Friedlmeier (2005, s. 90–93) jakavat tunnesäätelyn kehittymisen viiteen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa, alle kolmevuotiailla lapsilla, tunteiden säätely on vahvasti yhteydessä vanhempiin tai muihin lasta hoitaviin aikuisiin. Pienet lapset eivät kykene itsenäisesti säätelemään tunteitaan, vaan se tapahtuu vanhemman kanssa ja vahvasti vanhemman ohjaamana. Toinen vaihe käsittää noin 3–6-vuotiaat lapset, jotka oppivat säätelemään omia tunteitaan jonkin verran myös itsenäisesti. Kolmannessa vaiheessa tunteiden säätely muuttuu aiempaa enemmän sisäiseksi prosessiksi. Lapset pystyvät myös käyttämään kieltä aiempaa monipuolisemmin tunteiden säätelyyn

apuna esimerkiksi ohjaamalla omaa toimintaansa itselle suunnatun sisäisen puheen avulla. Tähän mennessä tunteiden säätely on koskenut pääasiassa meneillään olevaa ja sitä välittömästi seuraavaa hetkeä, mutta nuoruudessa eli mallin neljännessä vaiheessa kehittyä kyky ottaa huomioon melko kaukainenkin tulevaisuus ja huomioida käyttäytymisen ja tunteiden säätelyssä pitkän aikavälin seuraukset ja tavoitteet. Lisäksi nuorilla kehittyä kyky huomioida sosiaalinen konteksti paremmin tunteiden ilmaisussa ja säätelyssä. Viides eli viimeinen vaihe kattaa aikuisuuden.

2.2 Tunteiden säätelyn tutkiminen

Tunteiden säätelyn taitoja mitataan yleisimmin kyselylomakkeiden avulla. Tyypillisesti kyselyihin vastataan Likert-asteikolla, kuinka usein vastaaja toimii jollakin tavalla tai kuinka vahvasti esitetty väite pitää hänen kohdallaan paikkansa (Trudel-Fitzgerald ym., 2023). Monet lasten tunteiden säätelyn tutkimiseen kehitetyt kyselylomakkeet, kuten esimerkiksi Emotion Regulation Checklist (Shields & Cicchetti, 1997), on suunniteltu niin, että niihin vastaa aikuinen, esimerkiksi lapsen vanhempi tai opettaja. Lisäksi voidaan käyttää itsearviointikyselylomakkeita, joista yksi esimerkki on Difficulties in Emotion Regulation Scale (Gratz & Roemer, 2004).

Emotion Regulation Checklist (Shields & Cicchetti, 1997) on kyselylomake, jolla tutkitaan lapsen tunteiden säätelyä aikuisen täyttämänä. Se sisältää 24 väittämää, joihin vastataan nelipiortaisella Likert-asteikolla, kuinka usein väittämä pitää lapsen kohdalla paikkaansa. Tarkoituksena on mitata, kuinka hyvin lapsi ilmaisee tunteita tilanteeseen nähden sopivasti ja tarkoituksenmukaisesti ja kykenee mukauttamaan tunneilmaisuaan tietyissä tilanteissa. Väittämiä ovat esimerkiksi ”vastaa negatiivisesti ikätovereiden neutraaleihin tai positiivisiin aloitteisiin”, ”turhautuu helposti” ja ”on empaattinen muita kohtaan ja osoittaa huolta, jos muut ovat huolestuneita tai ahdistuneita”.

Difficulties in Emotion Regulation Scale (Gratz & Roemer, 2004) on itsearviointiin perustuva lomake tunnesäätelyn vaikeuksien arviointiin. Se sisältää 41 väittämää, joista vastaaja arvioi viisiportaisen asteikon avulla, kuinka usein kukin väittämä pitää paikkaansa. Väittämät liittyvät tunteiden hyväksymiseen, tavoitteelliseen toimintaan vaikeiden tunteiden aikana, impulssikontrolliin, tunteiden ymmärrettävyyteen, tietoisuuteen tunteista sekä tunteiden säätelyn strategioihin, ja nämä osa-alueet muodostavat kyselyn kuusi alakohtaa. Väitteet painottuvat kokemuksiin ja toimintaan jonkin negatiiviseksi koetun tunteen aikana, esimerkiksi ”minun on vaikea ajatella silloin mitään muuta”, ”koen syyllisyyttä siitä, että tunnen niin” ja ”ajattelen, etten voi mitenkään tehdä oloani paremmaksi”.

2.3 Kielenkehitys ja sen viive tai häiriö

Lapset tuottavat ensimmäisen sanansa yleensä suunnilleen niihin aikoihin, kun he täyttävät yhden vuoden, ja 1,5-vuoden iässä lapsi alkaa yhdistellä sanoja lyhyiksi lauseiksi (Levey, 2024, s. 90–92). Vaihtelua kuitenkin esiintyy runsaasti (Fenson ym., 1994). Myöhään puhumaan alkaneiksi (engl. *late talkers*) määritellään usein sellaiset lapset, jotka tuottavat 24 kuukauden iässä alle 50 sanaa tai eivät yhdistele sanoja (Rescorla, 1989). Tällaisia lapsia on noin 10 % kaksivuotiaista (Rescorla & Alley, 2001). Heistä noin 60 % ottaa tyypillisesti kehittyneet ikätoverinsa kiinni kielenkehityksessä neljään ikävuoteen mennessä (Dale ym., 2003). Noin 40 %:lla kielenkehitys jatkuu ikäodotuksia heikompana tämänkin jälkeen, ja syynä voi tällöin olla esimerkiksi kehityksellinen kielihäiriö.

Kehityksellinen kielihäiriö on lapsen kielellisten taitojen kehityksen viiveenä ja poikkeavuutena ilmenevä häiriö, jossa kielenkehityksen vaikeus ei johdu jostakin muusta kielenkehitykseen vaikuttavasta tekijästä, esimerkiksi kuulovammasta tai autismikirjon häiriöstä (Bishop ym., 2017; Maailman terveysjärjestö, 2024). Vaikeuksia voi olla puheen ymmärtämisessä, tuottamisessa tai näissä molemmissa (Maailman terveysjärjestö, 2024). Lapsena kehityksellinen kielihäiriö voi ilmetä esimerkiksi uusien sanojen oppimisen hitautena, fonologisen tietoisuuden haasteina, vaikeutena käyttää oikeita taivutuspäätteitä tai muita kieliopillisesti oikeita muotoja sekä puheen ymmärtämisen haasteina. Nuoruusiässä kehityksellinen kielihäiriö voi ilmentyä esimerkiksi heikompina luetun ymmärtämisen (Stothard ym., 1998), kerronnan (Reed ym., 2007), kieliopin (Rice ym., 2023) ja kirjoittamisen (Tucci & Choi, 2023) taitoina sekä suppeampana sanavarastona (Rice & Hoffman, 2015).

Kehityksellisen kielihäiriön syytä ei tarkkaan tunneta, mutta sillä näyttää olevan geneettinen tausta (Bishop, 2006). Kehityksellistä kielihäiriötä arvellaan esiintyvän noin 7,6 prosentilla lapsista (Norbury ym., 2016). Kehityksellisestä kielihäiriöstä on aiemmin käytetty nimitystä kielellinen erityisvaikeus (engl. *specific language impairment*), mutta nykyisin suositellaan käytettäväksi käsitettä kehityksellinen kielihäiriö (engl. *developmental language disorder*, Bishop ym., 2017). Tässä kirjallisuuskatsauksessa käytetään käsitettä kehityksellinen kielihäiriö riippumatta siitä, kumpaa käsitettä aineiston tutkimusartikkeleissa on käytetty.

2.4 Kielenkehityksen ja tunteiden säätelyn yhteys

Tunnetaitoja opitaan osittain kielen avulla, kun lapsen vanhemmat ja muut aikuiset nimeävät tunteita ja keskustelevat niistä lapsen kanssa (Morris ym., 2018, s. 75). Kielellisten taitojen ja tunteiden säätelyn välillä onkin tutkimuksissa havaittu yhteys. Roben kollegoineen (2013) tutki 1,5–4-vuotiaiden lasten vihaa osoittavia tunnereaktioita koetilanteessa, jossa lapsen piti sietää tylsyyttä ja odottaa lupaa avata kiinnostava paketti. Edistyneempi kielenkehitys oli yhteydessä vähäisempään vihaiseen käytökseen koetilanteessa. Ornaghi kollegoineen (2019) puolestaan tutki 21–36 kk ikäisten lasten tunteiden säätelyn taitoja vanhempien täyttämän kyselylomakkeen avulla. Lasten suurempi sanavaraston koko oli yhteydessä parempaan tunteiden säätelyyn. Myös itsesäätelyä tutkittaessa on saatu vastaavia tuloksia: taaperoiden laajempi sanavarasto oli yhteydessä parempaan itsesäätelyyn (Vallotton & Ayoub, 2011).

3 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena on narratiivisen kirjallisuuskatsauksen avulla kartoittaa, mitä tiedetään tunteiden säätelyn taidoista lapsilla, joilla on kielenkehityksen viive tai häiriö. Hyvien tunnetaitojen on tutkimuksissa havaittu olevan aikuisilla yhteydessä esimerkiksi hyviin sosiaalisiin taitoihin (Schutte ym., 2001) ja sosiaalisiin suhteisiin (Austin ym., 2005) sekä työmenestykseen (O'Boyle Jr ym., 2011). Lapsen kielelliset taidot näyttävät vaikuttavan tunteiden säätelyn kehitykseen (Ornaghi ym., 2019; Roben ym., 2013; Vallotton & Ayoub, 2011). Tunteiden säätely saattaa siis olla vaikeampaa lapsille, joilla on kielenkehityksen haasteita. Koska tunnesäätely vaikuttaa monin tavoin ihmisen psykososiaaliseen hyvinvointiin, on tärkeää olla tietoinen sen kehitykseen vaikuttavista tekijöistä. Lisääntynyt tietoisuus kielenkehityksen haasteiden ja tunnesäätelyn yhteydestä voi auttaa lasten vanhempia sekä puheterapeutteja havaitsemaan ilmiön käytännössä ja kiinnittämään huomiota lapsen tunnesäätelyn kehittymistä tukeviin toimintatapoihin arjessa ja kuntoutuksen osana.

Tutkielman toisena tavoitteena on selvittää, millaisia selityksiä tunteiden säätelyn taitojen ja kielellisten taitojen yhteydelle tutkijat esittävät. Aineiston tutkimukset ovat korrelatiivisia, eivätkä ne siis suoraan kerro, mistä havaitut yhteydet johtuvat ja millaiset tekijät tunteiden säätelyyn vaikuttavat. Asiaan perehtyneet tutkijat ovat kuitenkin artikkelien pohdintaosioissa esittäneet mahdollisia selityksiä, joita tarkastelemalla voidaan selvittää, millaisia käsityksiä alalla on aiheesta tällä hetkellä. Lisäksi ne voivat auttaa tarpeellisten jatkotutkimusaiheiden tunnistamisessa ja interventioiden suunnittelussa.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia ovat tunnesäätelyn taidot lapsilla, joilla on kielenkehityksen viive tai häiriö?
2. Millaisia mahdollisia selityksiä kielenkehityksen vaikeuksien ja tunnesäätelyn yhteydelle tutkijat esittävät artikkelien pohdintaosioissa?

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

4.1 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jolla pyritään aiempien tutkimustulosten tunnistamiseen, kokoamiseen, kriittiseen arviointiin ja niiden pohjalta johtopäätösten tekemiseen (Vilkka, 2023, s. 11–12). Aineiston hakemisen ja analysoinnin tavat sekä prosessin systemaattisuuden aste eroavat eri katsaustyypeissä. Systemaattisimpia menetelmiä ovat meta-analyysi sekä systemaattinen kirjallisuuskatsaus (Vilkka, 2023, s. 20). Näitä väljempää kirjallisuuskatsauksen tyyppiä ovat narratiivinen ja integratiivinen katsaus (Vilkka, 2023, s. 20), joista voidaan käyttää myös yhteisnimitystä kuvaileva kirjallisuuskatsaus (Salminen, 2011). Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan esimerkiksi kartoittaa, mitä aiheesta jo tiedetään, ja toisaalta sitä, millaisia aukkoja tämänhetkessä tiedossa on (Kangasniemi ym., 2013). Tämä kandidaatintyö on toteutettu narratiivisena kirjallisuuskatsauksena, sillä se mahdollistaa hajanaisenkin tiedon kokoamisen ja siitä yleiskuvan luomisen (Salminen, 2011; Vilkka, 2023, s. 21–22).

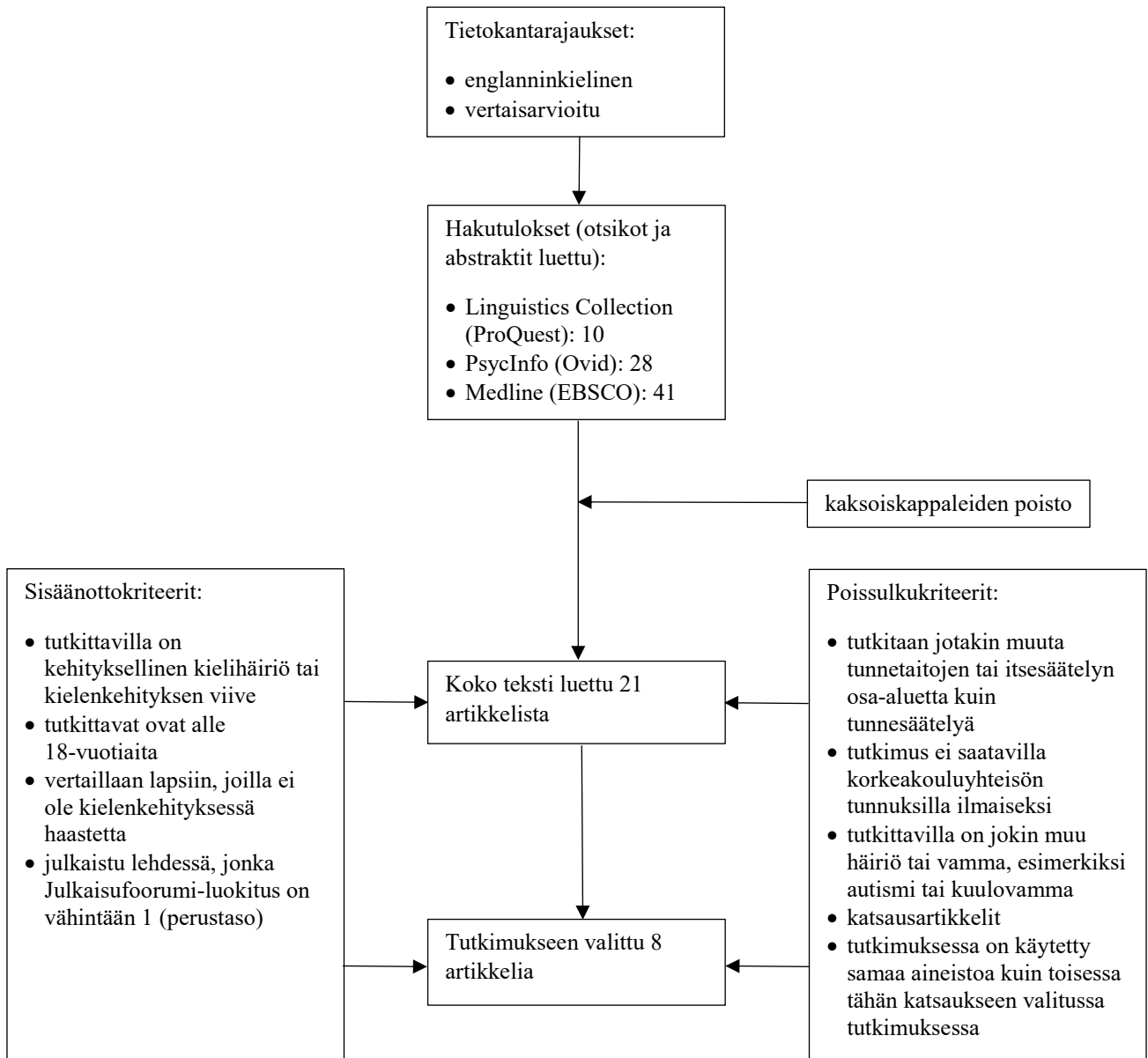
Kangasniemi ja kumppanit (2013) jakavat kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tekemisen neljään vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe on tutkimuskysymyksen valinta. Tämän tutkielman tutkimuskysymykset on esitetty luvussa 3. Tutkimuskysymyksen ohjaamana toisessa vaiheessa etsitään ja valitaan katsauksen aineisto. Aineiston haussa voidaan käyttää implisiittistä tai eksplisiittistä valintaa. Implisiittisestä valinnasta on kyse silloin, kun hakuprosessia ei esitetä järjestelmällisesti, vaan valinnan perusteita ja luotettavuutta kuvataan aineistoa käsittelevän tekstin lomassa. Tässä kirjallisuuskatsauksessa hyödynnettiin eksplisiittistä valintaa, joka sisältää hakuprosessin tarkemman kuvauksen, esimerkiksi aineistohauissa käytettyjen tietokantojen ja sisäänotto- ja poissulkukriteerien raportoinnin. Hakuprosessi on kuvattu luvussa 4.2. Kolmas vaihe on kuvailun rakentaminen tutkittavasta ilmiöstä. Tavoitteena on yhdistää ja analysoida aineistojen sisältöjä sekä luoda uusia johtopäätöksiä ja näin vastata tutkimuskysymykseen. Tämän tutkielman analyysimenetelmät on kuvattu luvussa 4.3 ja tulokset on esitetty luvussa 5. Lopuksi tarkastellaan tuloksia, eli tiivistetään keskeisimmät tulokset, arvioidaan niiden luotettavuutta ja pohditaan niitä ja niiden merkitystä. Tämä on toteutettu luvussa 6. Vaiheet eivät kirjoitusprosessin aikana kuitenkaan ole tarkkarajaisia ja etene tiukan järjestelmällisesti, vaan ne menevät osittain limittäin ja esimerkiksi tutkimuskysymys voi tarkentua koko prosessin ajan.

4.2 Kirjallisuuskatsauksen toteutus

Aineistohaku toteutettiin kolmessa tietokannassa, joita olivat Linguistics Collection (ProQuest), PsycInfo (Ovid) sekä Medline (EBSCO). Haussa käytettiin kaikissa tietokannoissa seuraavaa hakulauseketta:

(”developmental language disorder” OR dld OR ”specific language impairment” OR sli OR ”language disorder” OR ”language impairment” OR ”language delay” OR ”late talkers”) AND ((emotion* AND regulat*) OR (emotion* AND self-regulat*) OR (emotion* AND dysregulat*) OR tantrum)

Hakusanojen tuli löytyä abstraktista. Lisäksi tietokannoissa rajattiin, että hakutulosten tuli olla englanninkielisiä ja vertaisarvioituja. Kaikista hakutuloksista luettiin ensin otsikot ja abstraktit, minkä jälkeen tulosten karsintaa jatkettiin perehtymällä koko tekstiin. Hakuprosessi sekä aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit on esitetty kuviossa 1. Lopullinen tiedonhaku toteutettiin maaliskuussa 2024. Kirjallisuuskatsaukseen aineistoon valikoitui kahdeksan tutkimusartikkelia, ja ne on lueteltu liitteessä 1.

Kuvio 1. Kirjallisuuskatsauksen aineiston hakuprosessi

4.3 Tutkimusaineiston analyysi

Kirjallisuuskatsauksen aineiston järjestämisessä voi hyödyntää sisällönanalyysiä, jonka avulla tutkimuksista voidaan poimia ja ryhmitellä olennaiset asiat tarkasteltaviksi (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 139–140). Tavoitteena on vertailla ja yhdistellä aineistojen tietoja ja siten luoda niiden pohjalta synteisiä ja uusia johtopäätöksiä (Vilkkä, 2023, s. 87). Sisällönanalyysin voidaan ajatella koostuvan kolmesta vaiheesta, jotka ovat valmistelu, organisointi ja raportointi (Vilkkä, 2023, s. 86–87).

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen osalta aineiston jäsentelyn apuna hyödynnettiin tässä kirjallisuuskatsauksessa tutkimusten taulukointia. Tutkimuksista kerättiin taulukkoon oleelliset taustatiedot eli otoskoko, lasten ikä, millainen kielenkehityksen vaikeus lapsilla oli sekä tunnesäätelyn tutkimiseen käytetyt menetelmät. Lisäksi taulukkoon poimittiin tutkimusten tuloksista ne kohdat, jotka vastasivat tutkimuskysymykseen. Taulukosta etsittiin yhteneväisyyksiä, joiden avulla aineistoa luokiteltiin ja vertailtiin menetelmien ja tulosten suhteen jäsenneilyn kokonaiskuvan luomiseksi.

Toisen tutkimuskysymyksen osalta analyysi aloitettiin lukemalla tutkimusten pohdintaosiot ja poimimalla sieltä taulukkoon kaikki tutkimuskysymyksen kannalta olennaiset kohdat eli ne, joissa kirjoittajat esittivät mahdollisia selityksiä kielenkehityksen ja tunnesäätelyn yhteydelle. Nämä katkelmat käännettiin lyhennettynä suomeksi ja edelleen pelkistettiin syy-seuraussuhteita osoittaviksi ketjuiksi. Näistä ilmauksista etsittiin samankaltaisia osia, joista ryhmiteltiin luokkia. Muodostettuja luokkia ja niiden syy-seurausketjuja vertailtiin samankaltaisuuksien löytämiseksi ja yhdistettiin yhdeksi malliksi, joka esitettiin kuviona.

4.4 Tutkimuksen eettisyys

Tämä kandidaatintyö on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön periaatteiden mukaisesti (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023). Kaikissa työvaiheissa noudatettiin huolellisuutta ja rehellisyyttä, ja tutkielman toteutus kuvattiin tarkasti ja avoimesti. Muiden tekemää työtä kunnioitettiin lähdeviitteiden huolellisella ja totuudenmukaisella merkitsemisellä.

5 TULOKSET

Tämän kirjallisuuskatsauksen aineisto koostuu kahdeksasta tutkimusartikkelista. Artikkelit on lueteltu liitteessä 1. Niistä yksi sisältää kolme tutkimusta, joista kaksi täyttää sisäänotto- ja poissulkukriteerit ja on siten mukana aineistossa. Yhteensä aineisto sisältää siis yhdeksän tutkimusta. Tutkimukset on esitelty taulukossa 1.

Kaikissa tähän kirjallisuuskatsaukseen valikoituneissa tutkimuksissa lasten tunteiden säätelyä tutkittiin kyselylomakkeiden avulla. Useimmiten kyselyyn vastasivat lapsen vanhemmat, mutta myös opettajan ja lapsen tai nuoren itse täyttämiä kyselyitä käytettiin. Suurimmalla osalla tutkittavista oli kehityksellinen kielihäiriö, mutta mukana on myös kaksi tutkimusta, joissa lapsilla oli tarkemmin määrittelemätön kielenkehityksen viive. Nuorimmat tutkittavat olivat kaksivuotiaita. Vanhimpien tutkittavien ikää ei tarkasti tiedetä, sillä yhdessä tutkimuksessa tutkittiin nuoria, joiden iästä kerrottiin vain keskiarvo.

Taulukko 1. Kirjallisuuskatsauksen aineiston tutkimukset.

Tutkimus	Tunnesäätelyn arviointimenetelmä	Tutkittavien kielenkehitys	Tutkittavien ikä	Otoskoko
Vanhempien täyttämät kyselyt				
Aguilera ym. (2021), tutkimus 1	Emotion Regulation Checklist	kehityksellinen kielihäiriö	keskimäärin n. 11 v.	13
Burnley ym. (2023a)	Child Social Behaviour Questionnaire* ja erillinen kysymyssarja**	kehityksellinen kielihäiriö	6–12 v.	57
Forrest ym. (2020)	Child Social Behaviour Questionnaire*	kielenkehityksen viive	3, 5 ja 7 v.***	891
Manning ym. (2019)	Multidimensional Assessment Profile of Disruptive Behavior, Infant-Toddler version*	kielenkehityksen viive	2–2,5 v.	41
Özyurt ym. (2018)	Emotion Regulation Checklist	kehityksellinen kielihäiriö	2–4,5 v.	45
Opettajien täyttämät kyselyt				
Fujiki ym. (2002)	Emotion Regulation Checklist	kehityksellinen kielihäiriö	6–13 v.	41
Fujiki ym. (2004)	Emotion Regulation Checklist*	kehityksellinen kielihäiriö	5–12 v.	43
Lasten/nuorten itse täyttämät kyselyt				
Aguilera ym. (2021), tutkimus 2	Difficulties in Emotion Regulation Scale	kehityksellinen kielihäiriö	keskimäärin n. 15 v.	16
van den Bedem ym. (2018)	Coping scale, Worry/Rumination Questionnaire	kehityksellinen kielihäiriö	8–16 v.	114

* Kyselyä käytettiin tutkimuksessa joiltakin osin.

** Tutkimusta varten oli muodostettu yhdentoista väittämän lista, ja vanhemmalta kysyttiin, kuvaavatko ne hänen lastansa. Väittämät koskivat sosioemotionaalisia ja käyttäytymisen vaikeuksia. Tässä katsauksessa tarkasteltiin vain kahta kohtaa, sillä ne liittyivät erityisesti tunteiden säätelyyn. Väittämät olivat: Lapsella on vaikeuksia säädellä tunteitaan. Lapsi saa runsaasti kiukkukohtauksia, jotka eivät vaikuta iälle tyypillisiltä.

*** Pitkittäistutkimus, tutkittiin samoja lapsia 3-, 5- ja 7-vuotiaina.

5.1 Tunteiden säätely lapsilla, joilla on kielenkehityksen viive tai häiriö

5.1.1 Vanhempien täyttämät kyselyt

Tutkimuksista viisi mittasi tunteiden säätelyä vanhempien täyttämän kyselylomakkeen avulla. Käytettäviä kyselyitä olivat kokonaan tai tietyiltä osin Emotion Regulation Checklist (Shields & Cicchetti, 1997), Child Social Behavior Questionnaire (Johnson ym., 2015) sekä Multidimensional Assessment Profile of Disruptive Behavior, Infant-Toddler version (Wakschlag ym., 2014). Lisäksi käytettiin tutkimusta varten muodostettua kysymyssarjaa.

Kaikissa tutkimuksissa havaittiin, että lapsilla, joilla oli kielenkehityksen viive tai häiriö, oli heikommat tunteiden säätelyn taidot kuin tyypillisesti kehittyneillä lapsilla kyselylomakkeista laskettujen pisteiden avulla mitattuna, mutta yhdessä tutkimuksessa (Aguilera ym., 2021) ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Kyseisessä tutkimuksessa löytyi kuitenkin tilastollisesti merkitseviä eroja yksittäisten kyselylomakkeen kysymysten kohdalla. Näitä olivat empaattisuus, iloinen mieliala, turhautumisen sieto ja kiukkukohtaukset. Tyypillisesti kehittyneet lapset olivat empaattisempia ja iloisempia, he sietivät turhautumista paremmin ja saivat vähemmän kiukkukohtauksia.

Burnley kollegoineen (2023a) sekä Forrest kollegoineen (2020) mittasivat tunteiden säätelyä viiden väittämän avulla, joista vanhemmat arvioivat, kuinka usein kukin väite sopi kuvaamaan heidän lapsensa käytöstä. Väittämät koskivat mielialojen ailahtelua, kiihtymistä, turhautumisherkkyyttä, harmituksista yli pääsemistä sekä impulsiivista käytöstä. Lasten, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö, tunteiden säätely näyttäytyi heikompana kuin tyypillisesti kehittyneiden lasten,

Burnleyn ja kumppaneiden (2023a) tutkimuksessa vanhemmilta kysyttiin suoraan, kokevatko he, että heidän lapsellaan on vaikeuksia tunteiden säätelyssä. 75,4 prosenttia vanhemmista, joiden lapsella oli kehityksellinen kielihäiriö, oli sitä mieltä, että tämä kuvaus sopi heidän lapseensa. Tyypillisesti kehittyneiden lasten vanhemmista 40 prosenttia oli samaa mieltä. Myös tunteiden säätelyä tarkempien väitteiden avulla mittaavassa kyselyssä tuloksena oli, että tunteiden säätelyn taidot olivat heikompia lapsilla, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö.

Tunnesäätelyn onnistumista mitattiin myös kysymällä vanhemmilta lapsen saamista kiukkukohtauksista (engl. *tantrum*). Manningin ja kumppaneiden (2019) tutkimus keskittyi kiukkukohtauksien tutkimiseen, mutta myös Burnley ja kumppanit (2023a) sekä jo aiemmin mainittu

Aguilera ja kumppanit (2021) raportoivat lyhyesti erikseen kiukkukohtauksista. Kaikissa näissä tutkimuksissa tuloksena oli, että lapsilla, joilla oli kielenkehityksessä vaikeutta, oli enemmän tai vaikeampia kiukkukohtauksia kuin tyypillisesti kehittyneillä lapsilla. Manningin ja kumppaneiden (2019) tutkimuksessa lapsilla, joiden kielenkehitys oli viiveistä, oli melkein kaksi kertaa todennäköisemmin voimakkaita kiukkukohtauksia kuin tyypillisesti kehittyneillä lapsilla. Burnleyn ja kumppaneiden (2023a) tutkimuksessa 54,4 % vanhemmista, joiden lapsella oli kehityksellinen kielihäiriö, raportoi, että heidän lapsellaan oli usein kiukkukohtauksia, jotka eivät vaikuttaneet iälle tyypillisiltä. Tyypillisesti kehittyvien lasten vanhemmista 18 % koki samoin.

Aguilera ja kollegat (2021) sekä Manning ja kollegat (2019) tarkastelivat tyttöjen ja poikien tuloksia myös erikseen. Kummassakaan tutkimuksessa ei ollut merkitsevää eroa tyttöjen ja poikien välillä. Manningin ja kollegoiden (2019) tutkimuksessa myöskään iällä ei ollut 2–2,5-vuotiaiden otoksen sisällä vaikutusta.

5.1.2 Opettajien täyttämät kyselyt

Kahdessa tutkimuksessa tunnesäätelyä tutkittiin opettajien täyttämien kyselylomakkeiden avulla (Fujiki ym., 2002, 2004). Kummassakin käytettävä kysely oli Emotion Regulation Checklist (ERC, Shields & Cicchetti, 1997). Kummassakin tutkimuksessa lapsilla, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö, oli kyselyn perusteella heikommat tunnesäätelyn taidot kuin tyypillisesti kehittyneillä lapsilla. Pisteiden vaihtelu oli suurempaa niiden lasten kesken, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö, kuin tyypillisesti kehittyneillä lapsilla.

Fujikin ja kollegoiden (2002) tutkimuksessa selvitettiin myös eroa tyttöjen ja poikien ja kahden eri ikäryhmän välillä niillä lapsilla, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö. Opettajat arvioivat poikien tunnesäätelyn heikommaksi kuin tyttöjen. 10–13-vuotiaat lapset suoriutuivat heikommin kuin 6–9-vuotiaat. Fujikin ja kollegoiden (2004) tutkimuksessa ei havaittu eroa ikäryhmien 5–8 ja 9–12 välillä.

5.1.3 Tutkittavien itse täyttämät kyselyt

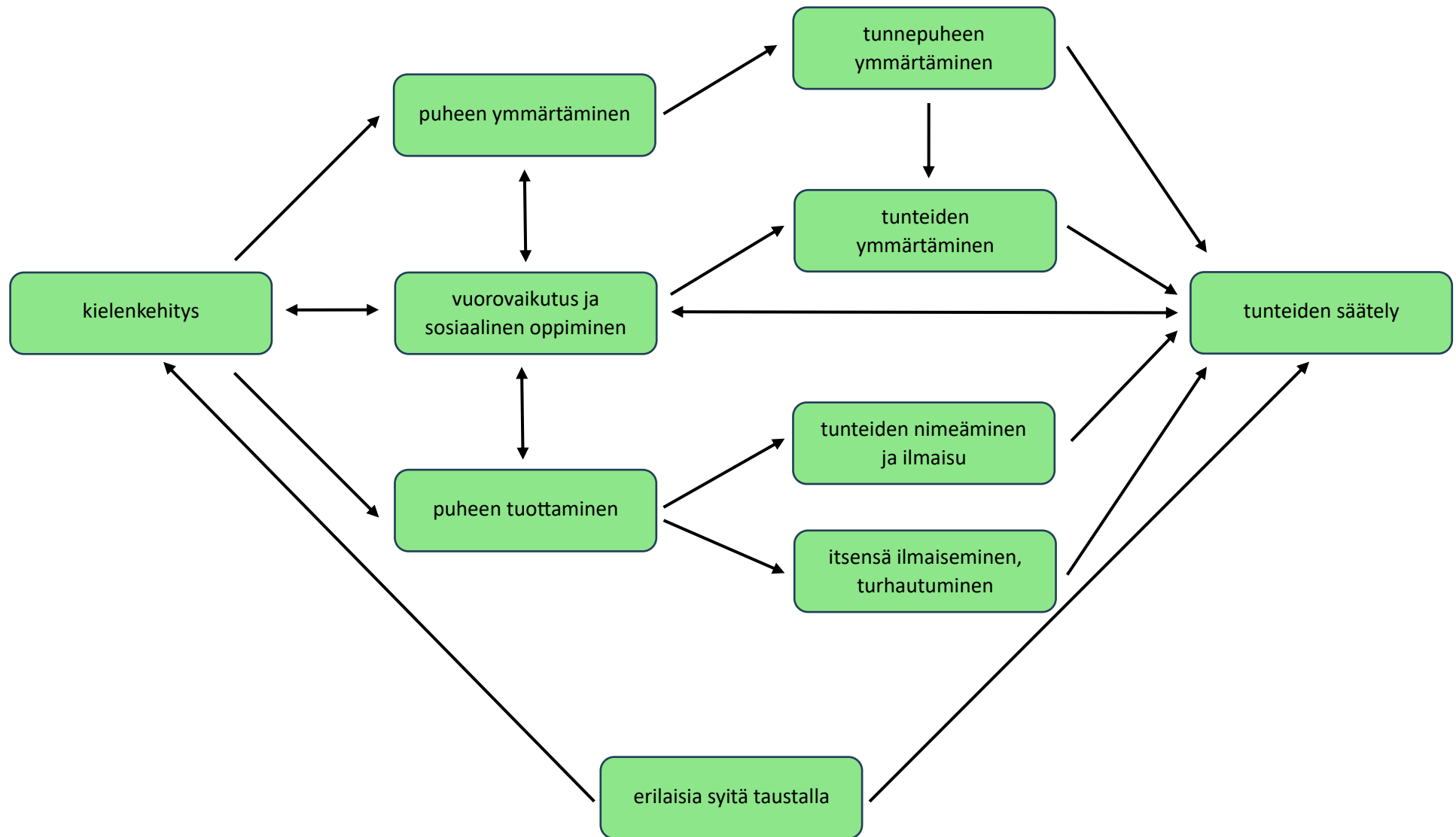
Kahdessa tutkimuksessa lapset ja nuoret täyttivät itse kyselylomakkeen (Aguilera ym., 2021; van den Bedem ym., 2018). Käytetyt lomakkeet olivat Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS, Gratz & Roemer, 2004), Coping scale (Wright ym., 2010) sekä Worry/Rumination Questionnaire (Miers ym., 2007). Nuorilla, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö, oli enemmän pisteitä DERS-kyselyssä

(Aguilera ym., 2021), mikä viittaa heikompaan tunteiden säätelyyn. Ero ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä. Van den Bedem ja kollegat (2018) tutkivat, millaisia tunnesäätelyn strategioita lapset ja nuoret, joilla on kehityksellinen kielihäiriö, käyttävät verrattuna tyypillisesti kehittyneisiin ikätovereihin. Ulospäinsuuntautuvien strategioiden käytössä, murehtimisessa ja lähestymisstrategioiden (engl. *approach strategies*) käytössä ei ollut eroa ryhmien välillä. Sen sijaan lapset ja nuoret, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö, käyttivät enemmän välttelystrategioita.

Aguilera ja kollegat (2021) tarkastelivat myös erikseen tyttöjen ja poikien tuloksia, mutta niissä ei ollut eroa. Lisäksi Aguilera ja kollegoiden (2021) artikkelin ensimmäisessä tutkimuksessa tutkittiin keskimäärin noin 11-vuotiaita lapsia ja toisessa tutkimuksessa keskimäärin noin 15-vuotiaita nuoria. Ero tyypillisesti kehittyneisiin ikätovereihin oli suurempi ensimmäisessä tutkimuksessa, eli keskimäärin 15-vuotiaiden nuorten, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö, tunteiden säätelyn taidot olivat lähempänä tyypillisesti kehittyneiden ikätovereidensä taitoja kuin keskimäärin 11-vuotiailla lapsilla. Ero ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä kummassakaan tutkimuksessa.

5.2 Tutkijoiden näkemykset kielenkehityksen vaikeuksien ja tunnesäätelyn yhteydestä

Tutkijat esittivät mahdollisia selityksiä kielenkehityksen ja tunteiden säätelyn yhteydelle neljässä artikkelissa. Selityksen on tiivistetty taulukkoon 2. Niistä muodostettu malli on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2. Tutkijoiden näkemyksistä koostettu malli siitä, millaisten tekijöiden kautta kielenkehitys voi olla yhteydessä tunteiden säätelyyn.

Taulukko 2. Kielenkehityksen ja tunnesäätelyn yhteyttä pohtivat ilmaukset tutkimusartikkeleista lyhennettynä ja suomennettuna.

Tutkimus	Pelkistetty ilmaus	Pelkistetty syy-seuraussuhdeketju
Aguilera ym. (2021)	Kielihäiriö voi olla yhteydessä voimakkaampiin tunnereaktioihin ja vaikeuteen ymmärtää omia ja toisten tunteita. Nämä voivat vaikuttaa siihen, millaisia tunnesäätelyn strategioita lapset käyttävät.	kielenkehitys → tunteiden ymmärtäminen → tunnesäätely
	Laajempi tuottava sanasto voi olla yhteydessä parempaan tunteiden säätelyyn.	puheen tuottaminen → tunnesäätely
Forrest ym. (2020)	Tunnesäätelyn vaikeuksia voi lisätä se, miten lapset muokkaavat omaa käytöstään muiden käytöksen takia.	kielenkehitys → vuorovaikutus → tunnesäätely
	Kielellisten vaikeuksien takia lasten on vaikeampi ymmärtää vanhempien puhetta, joka sisältää tunteiden nimeämistä ja tunnesäätelyn strategioiden mallittamista	puheen ymmärtäminen → tunnepuheen ymmärtäminen → tunnesäätely
	Tunne-elämän vaikeudet yhdistettynä vaikeuteen nimetä ja ilmaista tunteita kielellisesti voivat aiheuttaa vaikeutta säädellä näitä tunteita.	puheen tuottaminen → tunteiden nimeäminen ja ilmaisu → tunnesäätely
Manning ym. (2019)	Viivästynyt kielenkehitys ja kiukkukohtaukset yhdessä voivat lisätä todennäköisyyttä pitkittyviin kielellisiin vaikeuksiin.	kielenkehitys + tunnesäätely → kielenkehitys
	<p>Puheen tuottamisen vaikeudet vaikeuttavat asioiden ilmaisua kielellisesti, mikä voi johtaa turhautumiseen ja kiukkukohtauksiin.</p> <p>Puheen tuottamisen vaikeudet saattavat johtaa kiukkukohtauksiin, mutta toisaalta kiukkukohtaukset saattavat vähentää arkista vuorovaikutusta ja siten tilaisuuksia kielen oppimiseen.</p>	puheen tuottaminen → itsensä ilmaiseminen → turhautuminen → tunnesäätely → vuorovaikutus → kielenkehitys

	Kielellisillä taidoilla ja mielenterveyden häiriöillä on mahdollisesti yhteinen biologinen tausta.	yhteinen biologinen tausta → kielenkehitys + tunnesäätely
	Taustalla saattaa vaikuttaa myös monia muita tekijöitä, esimerkiksi vanhemmuustyyli, lapsen kognitiiviset kyvyt tai nonverbaali kommunikaatio.	muut mahdolliset tekijät → kielenkehitys + tunnesäätely
van den Bedem ym. (2018)	Kommunikoinnin vaikeudet vaikeuttavat vuorovaikutusta, mikä johtaa siihen, että lapsella on vähemmän tilaisuuksia sosiaaliseen oppimiseen. Tunteiden säätelyyn ja ilmaisuun liittyviä ”sääntöjä” opitaan yleensä epäsuorasti muita kuuntelemalla ja seuraamalla. Näitä implisiittisiä sääntöjä on kuitenkin vaikeampi oppia, jos puheen ymmärtäminen on vaikeaa. Tunteiden ymmärtäminen voi siis olla vaikeampaa. Koska mahdollisuuksia sosiaaliseen oppimiseen on vähemmän, lapsille kehittyy heikompia tunteiden säätelyn strategioita.	kielenkehitys → vuorovaikutus ja sosiaalinen oppiminen + puheen ymmärtäminen → tunteiden ymmärtäminen → tunnesäätely
	Tunteiden tunnistaminen ja ymmärtäminen näyttää olevan vaikeampaa lapsille, joilla on kehityksellinen kielihäiriö. Tämä johtuu mahdollisesti siitä, että tunteista keskusteleminen vanhempien kanssa ja sosiaalinen oppiminen on vaikeampaa. Tunteiden ymmärtämisen vaikeudet saattavat aiheuttaa myös tunteiden säätelyn haasteita.	kielenkehitys → vuorovaikutus ja sosiaalinen oppiminen → tunteiden ymmärtäminen → tunnesäätely

Tutkijat näkivät puheen ymmärtämisen ja tuottamisen haasteiden vaikuttavan tunteiden säätelyn oppimiseen. Puheen ymmärtämisen haasteet vaikeuttavat tunteiden nimeämistä ja tunnesäätelyn strategioiden mallittamista sisältävän puheen ymmärtämistä, mikä voi vaikeuttaa tunnesäätelyn oppimista (Forrest ym., 2020). Tuottavan kielitaidon puolestaan nähtiin vaikuttavan tunteiden säätelyyn itsensä ilmaisemisen kautta: jos kielenkehityksessä on vaikeuksia, lapsi voi turhautua siihen, ettei pysty ilmaisemaan haluamiaan asioita kielellisesti, ja tämä turhautuminen purkautuu kiukkukohtauksina (Manning ym., 2019). Myös tunteiden nimeäminen ja niiden ilmaisu kielellisesti aiheuttavat tällöin haasteita, mikä voi vaikeuttaa myös niiden säätelyä (Forrest ym., 2020).

Tutkijat pitivät myös vuorovaikutusta, sosiaalista oppimista sekä tunteiden ymmärtämistä tekijöinä, jotka voisivat selittää kielenkehityksen ja tunnesäätelyn yhteyttä. Lapset oppivat ymmärtämään tunteita vuorovaikutuksessa muiden kanssa, muiden keskusteluja seuraamalla ja keskusteluun osallistumalla. Tämä on kuitenkin vaikeampaa, jos lapsella on kielenkehityksessä haasteita (van den Bedem ym., 2018). Tällöin tunteiden ymmärtäminen ja esimerkiksi epäsuorasti vuorovaikutuksessa välittyvät säännöt siitä, miten tunteita tulisi ilmaista, voivat jäädä heikommiksi kuin tyypillisesti kehittyvillä lapsilla, joille kielelliseen kommunikointiin osallistuminen on helpompaa. Tunteiden ymmärtämisen vaikeudet puolestaan voivat hankaloittaa tunteiden säätelyä (Aguilera ym., 2021; van den Bedem ym., 2018).

Manning ja kollegat (2019) esittivät, että vaikutus voisi olla kaksisuuntainen. Puheen tuottamisen vaikeudet saattavat johtaa turhautumiseen ja sen myötä kiukkukohtauksiin ja heikompaan tunteiden säätelyyn, mutta toisaalta tunteiden säätelyn vaikeudet saattavat häiritä arkista vuorovaikutusta ja siten tilaisuuksia kielen oppimiseen. Viivästynyt kielenkehitys ja voimakkaat kiukkukohtaukset saattavat yhdessä lisätä todennäköisyyttä pidempiaikaisiin kielellisiin vaikeuksiin myöhään puhumaan oppivilla lapsilla.

Lisäksi Manning ja kollegat (2019) huomioivat, että kielenkehityksellä ja tunnesäätelyllä saattaa olla yhteinen biologinen tausta, tai yhteyteen saattaa liittyä monia muitakin tekijöitä, esimerkiksi vanhemmuustyylit, lapsen kognitiiviset kyvyt tai nonverbaali kommunikaatio.

6 POHDINTA

Tämän narratiivisena kirjallisuuskatsauksena toteutetun kandidaatintutkielman tavoitteena oli selvittää, millaisia tuloksia tutkimuksissa on saatu tunnesäätelyn taidoista lapsilla, joilla on kielenkehityksen vaikeuksia. Lisäksi koottiin yhteen, millaisia selityksiä kielenkehityksen ja tunnesäätelyn yhteydelle tutkijat esittivät tutkimusartikkeleissa.

Kirjallisuushaussa aiheesta löydettiin yhdeksän sisäänotto- ja poissulkukriteerit täyttävää tutkimusta. Tutkimuksissa tunteiden säätelyä arvioitiin erilaisilla kyselylomakkeilla, joiden täyttäjänä toimi joko tutkittavan lapsen vanhempi tai opettaja tai tutkittava itse. Pääosin tulokset osoittivat, että tunnesäätelyn taidot olivat tyypillisesti kehittyneisiin ikätovereihin verrattuna heikompia lapsilla, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö tai kielenkehityksen viive. Tutkijat tarjosivat tälle havainnolle erilaisia selityksiä, jotka liittyvät puheen ymmärtämiseen, tuottamiseen tai laajemmin vuorovaikutukseen. Kielelliset vaikeudet voivat hankaloittaa esimerkiksi tunteiden säätelyä mallittavan puheen ymmärtämistä, tunteiden kielellistä ilmaisua sekä tunteista keskustelua muiden kanssa, ja nämä puolestaan voivat vaikuttaa tunteiden säätelyn oppimiseen.

6.1 Tulosten tarkastelu

Tämän kirjallisuuskatsauksen aineistoon kuuluvissa tutkimuksissa saatiin melko johdonmukaisesti tulokseksi, että tunteiden säätelyn taidot ovat heikompia lapsilla, joilla on kielenkehityksen viive tai häiriö, verrattuna lapsiin, joiden kielenkehitys on edennyt tyypillisesti. Ero oli tilastollisesti merkitsevä suurimmassa osassa tutkimuksia. Tulos on yhdenmukainen sen kanssa, mitä haastattelututkimuksissa on havaittu tunnesäätelystä lapsilla, joilla on kehityksellinen kielihäiriö (Burnley ym., 2023b; Lloyd-Esenkaya ym., 2021).

Tutkimusten otoskoot vaihtelivat. Vähimmillään tutkittavia lapsia, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö tai kielenkehityksen viive, oli 13 ja enimmillään 891. Yhteensä tutkittavia oli 1261. Varsinkaan kovin pieniä otoskokoja käyttäneiden yksittäisten tutkimusten perusteella ei voida luotettavasti osoittaa kielenkehityksen häiriön tai viiveen ja tunnesäätelyn yhteyttä, mutta tämä kirjallisuuskatsaus osoittaa, että sama tulos toistuu useissa tutkimuksissa. Katsaukseen kerätty tutkimusnäyttö siis tukee käsitystä, että kielenkehityksen viive tai häiriö on yhteydessä heikompiin tunteiden säätelyn taitoihin.

Neljä tutkimusta vertaili tuloksia tyttöjen ja poikien välillä. Manningin ja kollegoiden (2019) tutkimuksessa sekä Aguilera ja kollegoiden (2021) tutkimuksissa tyttöjen ja poikien välillä ei ollut merkitsevää eroa. Sen sijaan Fujiki ja kollegat (2002) saivat tulokseksi, että tytöillä oli paremmat tunnesäätelyn taidot. Tämän kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella näyttää siltä, että tunnesäätelyssä ei ole ainakaan suurta eroa tyttöjen ja poikien välillä lapsilla, joilla on kielenkehityksen haasteita. Tulosta on vaikea verrata tyypillisesti kehittyneiden lasten vastaaviin tuloksiin, sillä tutkimustulokset lasten tunteiden säätelyn taitojen mahdollisista sukupuolieroista ovat ristiriitaisia. Joissakin tyypillisesti kehittyneiden lasten ja nuorten tunnesäätelyä käsittelevissä tutkimuksissa on saatu tulokseksi, että tunnesäätelyn taidot olisivat vahvempia pojilla kuin tytöillä (Bender ym., 2012; Neumann ym., 2010) eli päinvastoin kuin Fujikin ja kollegoiden (2002) tutkimuksessa. Toiset tutkimukset puolestaan viittaavat siihen, että tyttöjen ja poikien välillä ei ole eroa (Moreira & Canavaro, 2020) tai että tunnesäätelyn taidot ovat kokonaisuutena samanlaisia, mutta eri tunnesäätelyn strategioiden käytössä on eroja (Rueth ym., 2023).

Kahdessa tutkimuksessa tutkittavilla oli kielenkehityksen viive ja muissa kehityksellinen kielihäiriö. Kielenkehityksen viive määriteltiin vanhempien raportoiman lapsen sanaston koon ja sanojen yhdistelyn perusteella (Manning ym., 2019) tai sanastotestin ja vanhempien raportoimien kielenkehityksen vaikeuksien perusteella (Forrest ym., 2020). Tulokset näissä tutkimuksissa olivat samanlaisia kuin niissä, joissa tutkittiin lapsia, joilla oli diagnosoitu kehityksellinen kielihäiriö: tunnesäätely oli heikompaa tyypillisesti kehittyneisiin lapsiin verrattuna.

Manningin ja kumppaneiden (2019) tutkimuksessa tutkittavat olivat 2–2,5-vuotiaita ja Forrestin ja kumppaneiden (2020) pitkittäistutkimuksessa kielenkehityksen tilannetta arvioitiin 5-vuotiaana ja tunnesäätelyä 3-, 5- ja 7-vuotiaana. Osa näistä tutkittavista varsinkin Manningin ja kollegoiden (2019) tutkimuksessa todennäköisesti sai ikätoverit kiinni kielenkehityksessä, osa puolestaan saattoi saada myöhemmin kehityksellisen kielihäiriön diagnoosin, sillä yleensä se pystytään diagnosoimaan luotettavasti aikaisintaan noin neljävuotiaana (Maailman terveysjärjestö, 2024). Nämä tutkimukset kuitenkin antavat viitteitä siitä, että jo ohimenevä viive kielenkehityksessä voi olla yhteydessä tunteiden säätelyn kehitykseen, ja yhteys on nähtävissä jo nuorilla lapsilla. Myös laajemmin sosioemotionaalisten taitojen osalta on havaittu, että myöhään puhumaan oppivilla alle kolmevuotiailla lapsilla sosioemotionaaliset taidot ovat keskimäärin heikompia kuin tyypillisesti kehittyneillä lapsilla (Irwin ym., 2002; Thurm ym., 2018).

Manningin ja kollegoiden (2019) sekä Forrestin ja kollegoiden (2020) lisäksi alle viisivuotiaita lapsia tutkittiin myös Özyurtin ja kollegoiden (2018) tutkimuksessa. Heidän tutkimuksessaan oli mukana 2–4,5-vuotiaita lapsia, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö. Tutkittavat olivat yllättävän nuoria, sillä kuten aiemmin mainittiin, kehityksellisen kielihäiriön diagnoosia ei usein voida luotettavasti asettaa vielä vähän yli kaksivuotiaille lapsille (Maailman terveysjärjestö, 2024). Myös tämän tutkimuksen tulokset olivat yhdenmukaisia muiden tutkimusten kanssa. Näyttää siis siltä, että kielenkehitykseen liittyvät erot tunteiden säätelyssä ovat nähtävissä jo varhain.

Yli 13-vuotiaita nuoria oli mukana kahdessa aineiston tutkimuksessa. Aguilera ja kumppaneiden (2021) toisessa tutkimuksessa tutkittavat olivat keskimäärin noin 15-vuotiaita. Van den Bedemin ja kumppaneiden (2018) tutkimuksessa tutkittavat olivat 8–16-vuotiaita, joten mukana oli monen ikäisiä lapsia ja nuoria. Nuorten tunteiden säätelyn osalta tämän kirjallisuuskatsauksen tulokset ovat epävarmempia kuin lasten osalta.

Aguilera ja kumppaneiden (2021) tutkimuksessa nuorten tunnesäätelyn taidot näyttäytyivät hieman heikompina kuin tyypillisesti kehittyneiden nuorten taidot, mutta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Lisäksi otoskoko oli pieni, joten tutkimuksen tuloksiin tulee suhtautua hyvin varovaisesti eikä niitä voi yhden tutkimuksen perusteella yleistää. Van den Bedemin ja kumppaneiden (2018) tutkimuksessa tutkittiin, millaisia tunnesäätelyn strategioita lapset ja nuoret, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö, käyttivät verrattuna tyypillisesti kehittyneisiin ikätovereihin. Pääosin ryhmien välillä ei ollut eroa siinä, kuinka usein lapset ja nuoret raportoivat käyttävänsä eri strategioita. Ryhmät erosivat ainoastaan välttelystrategioiden osalta, ja niitä käyttivät enemmän ne lapset ja nuoret, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö. Kyseisen strategian hyödyllisyys riippuu tilanteesta (Joormann & Stanton, 2016; Schäfer ym., 2017; van den Bedem ym., 2018), joten se voi olla tunnesäätelyssä sekä myönteinen että kielteinen asia. Näiden kahden tutkimuksen perusteella näyttäisi, että nuoruusiässä ero tunnesäätelyssä kapenee tyypillisesti kehittyneiden lasten ja kielihäiriön diagnoosin saaneiden lasten välillä. Tällaista johtopäätöstä ei kuitenkaan voi näin suppean näytön perusteella tehdä, vaan lisää tutkimusta tarvitaan luotettavampien johtopäätösten tekemiseen.

Katsauksen perusteella vaikuttaa siltä, että tunnesäätelyn erot kielellisesti viiveisesti ja tyypillisesti kehittyvien lasten välillä alkavat kehittyä melko varhain ja näkyvät jo parin vuoden iässä, ja jatkuvat myöhemmin lapsuudessa tyypillisesti kehittyvien ja kehityksellisen kielihäiriön diagnoosin saaneiden lasten välillä. Se, miten tunnesäätelyn kehitys jatkuu nuoruusiässä, jää tämän katsauksen perusteella epävarmaksi.

Tunteiden säätely on niin abstrakti aihe, että sen operationalisointi on vaikeaa, eikä kyselystä voi millään tehdä kaiken kattavaa ja täysin luotettavaa mittaria. Aineiston tutkimuksissa käytettiin yhteensä kuutta erilaista kyselylomaketta. Ne mittasivat tunteiden säätelyä hieman eri tavoilla ja eri näkökulmista, mikä vaikeuttaa tutkimusten vertailua keskenään. Osa kyselyistä esimerkiksi keskittyi enemmän sisäiseen kokemukseen, osa puolestaan selvästi havaittavaan ulkoiseen käytökseen, esimerkiksi lapsen kiukkukohtauksien määrään. Lasten kohdalla havaittiin, että tulokset ovat samansuuntaisia sekä vanhemman että opettajan arvioimana ja muutamalla eri kyselyllä mitattuna, mikä osaltaan vahvistaa tulosten luotettavuutta. Nuorten osalta tulokset ovat ristiriitaisempia, ja vaikuttaa, että nuorilla, joilla on kehityksellinen kielihäiriö, tunnesäätely on ainakin lähempänä tyypillisesti kehittyneitä ikätovereita kuin lasten kohdalla.

Tämän katsauksen perusteella ei kuitenkaan voida sanoa, mistä ero lasten ja nuorten tulosten välillä johtuu. Lasten ja nuorten tunteiden säätelyä mitattiin eri tavoilla. Vanhemmat tai opettajat täyttivät lomakkeen lapsen puolesta, ja kysymykset keskittyivät enemmän ulkoiseen käytökseen, josta kyselyn täyttäjällä on voinut tehdä havaintoja. Nuoret täyttivät kyselylomakkeet itse, ja heidän kyselynsä keskittyivät enemmän tunteisiin, ajatuksiin, uskomuksiin ja muihin sisäisiin kokemuksiin. On siis mahdollista, että ero lasten ja nuorten tulosten välillä johtuu iän lisäksi tai sijaan siitä, kuka kyselyn täytti tai mistä näkökulmasta kysely mittasi tunteiden säätelyä. Nuoriin kohdistuvia tutkimuksia oli myös katsauksessa mukana vähän, mikä kasvattaa sattuman vaikutusta tuloksiin.

Tutkijoiden tarjoamat selitysmallit kielenkehityksen viiveen tai häiriön ja tunteiden säätelyn yhteydelle sisälsivät pääasiassa selityksiä, joissa kielenkehitys vaikutti tunteiden säätelyyn. Lisäksi kuitenkin huomioitiin, että myös tunteiden säätely voi vaikuttaa kielen oppimiseen, ja toisaalta yhteyden taustalla voi olla muita tekijöitä, jotka vaikuttavat yhtä aikaa sekä kielen että tunteiden säätelyn oppimiseen. Pääasiassa kuitenkin tutkijat olivat sitä mieltä, että kielenkehitys ja sen viive tai häiriö vaikuttavat tunnesäätelyyn, ja yhteydelle esitettiin useita erilaisia mahdollisia syitä.

Selitysmallit voi jakaa karkeasti kolmeen osaan: puheen ymmärtämiseen, puheen tuottamiseen tai laajemmin vuorovaikutukseen liittyviin selityksiin. Käytännössä nämä toki ovat tiiviisti yhteydessä keskenään, ja esimerkiksi vuorovaikutuksessa tapahtuva sosiaalinen oppiminen on tiiviisti yhteydessä sekä puheen ymmärtämiseen että tuottamiseen. Osa selityksistä oletti, että näiden kielellisten taitojen ja tunnesäätelyn välillä on jokin muu tunnetaitojen osa-alue, erityisesti tunteiden ymmärtäminen. Tunteiden ymmärtämisen onkin havaittu olevan vaikeampaa lapsille, joilla on kielihäiriö, kuin tyypillisesti kehittyville lapsille (Rieffe & Wiefferink, 2017; Spackman ym., 2006; Yuill & Little,

2018). Tunteiden säätely on monimutkainen prosessi, joten on mahdollista, että se rakentuu osittain muiden tunnetaitojen, esimerkiksi juuri tunteiden ymmärtämisen, päälle. Tämän osoittaminen on kuitenkin vaikeaa, sillä yhteydet ovat monimutkaisia ja limittäisiä.

Tunteiden ymmärtäminen liitettiin puheen ymmärtämiseen ja vuorovaikutukseen. Puheen tuottamisen puolestaan nähtiin vaikuttavan lapsen ilmaisumahdollisuuksien kautta. Jos lapsella on rajallisemmat taidot tunteiden ja ylipäätään ajatusten kielelliseen ilmaisemiseen, voi hänen olla vaikea tulla ymmärretyksi, mikä voi aiheuttaa vaikeuksia tunteiden säätelyyn. Toinen näkökulma aineiston artikkelien kirjoittajien esittämän näkemyksen lisäksi on tarkastella puheen tuottamista mahdollisuutena ohjata omaa toimintaa. Lapsilla, joilla on kehityksellinen kielihäiriö, näyttää olevan heikommat suunnittelu- ja ongelmanratkaisutaidot, mihin mahdollisesti vaikuttaa viive omaa toimintaa ohjaavan puheen tuottamisessa ja sen sisäistymisessä äänettömäksi ajatteluksi (Abdul Aziz ym., 2017). Itselle suunnattua puhetta on tutkittu toiminnanohjauksen yhteydessä (Abdul Aziz ym., 2017; Fahy, 2014), mutta samanlaiset selitysmallit voisivat olla sovellettavissa myös tunnesäätelyyn. Puheen tuottamisen vaikeudet siis mahdollisesti näkyvät heikompina mahdollisuuksina sekä oman toiminnan ohjaamisessa että asioiden ilmaisemisessa toisille ihmisille.

6.2 Menetelmän pohdinta

Tiedonhaku aloitettiin tekemällä useita testihakuja erilaisilla hakusanoilla ja -lausekkeilla, joiden perusteella hakulauseketta muokattiin useita kertoja. Hakulausekkeeseen pyrittiin sisällyttämään laajasti erilaisia tunteiden säätelyyn ja kielenkehityksen viiveeseen tai häiriöön liittyviä hakusanoja, koska testihakujen perusteella havaittiin, että aiheesta tehdyissä tutkimuksissa käytetään monia eri käsitteitä. Toisaalta hakulausekkeesta pyrittiin muodostamaan sellainen, että se rajaisi mahdollisimman hyvin tutkimuskysymyksen kannalta epäolennaiset hakutulokset pois, jotta läpikäytävien tutkimusten määrä olisi kohtuullinen.

Testihakuja tehtiin useisiin eri tietokantoihin, ja niiden valinnassa hyödynnettiin Tampereen yliopiston kirjaston logopedian ja psykologian aineisto-oppaita, koska aihe liittyy molempiin aloihin. Testihakujen perusteella käytettäväksi valikoituivat Linguistics Collection (ProQuest), PsycInfo (Ovid) sekä Medline (EBSCO). Testihakujen perusteella havaittiin, että hakulauseke tuottaa hyvin samanlaisia hakutuloksia muissakin tietokannoissa. Tietokantojen määrää kasvattamalla ei näin ollen todennäköisesti olisi löytynyt lisää aineistoa. Aineiston hakuprosessi on siis huolellisesti valmisteltu,

ja näillä toimenpiteillä pyrittiin siihen, että kirjallisuudessa löydetään mahdollisimman kattavasti olemassa olevat, aiheen kannalta olennaiset tutkimukset. On kuitenkin mahdollista, että hakutulosten ulkopuolelle on jäänyt relevantteja tutkimuksia, sillä aiheesta käytetään kirjallisuudessa vaihtelevia käsitteitä. Hakulausekkeesta on näin ollen voinut jäädä uupumaan sellaisia termejä, jotka olisivat voineet tuottaa lisää relevantteja hakutuloksia.

Aineistoon valikoituneet tutkimukset on julkaistu vuosien 2002 ja 2023 välillä, suurin osa viimeisen kuuden vuoden sisällä. Tutkimukset ovat siis pääosin varsin tuoreita, joten niiden tulosten voidaan olettaa olevan ajantasaisia ja yleistettävissä nykypäivään. Hakuun ei tehty rajausta julkaisuajankohdasta, vaan haluttiin myös kartoittaa sitä, milloin aiheeseen liittyviä tutkimuksia on tehty. Hakutuloksia mahdollisesti rajasi ajallisesti kuitenkin se, millaisia hakusanoja kielenkehityksen häiriöön liittyen valittiin. Hakulausekkeeseen sisällytettiin nykyisin suositeltu käsite kehityksellinen kielihäiriö (engl. *developmental language disorder*, Bishop ym., 2017) sekä sitä aiemmin, 1980-luvulta lähtien käytetty käsite kielellinen erityisvaikeus (engl. *specific language impairment*, Leonard, 2020). Lasten kielenkehityksen häiriöstä on aiemmin käytetty runsaasti muitakin käsitteitä, kuten ”*developmental dysphasia*” ja ”*language disability*” (Leonard, 2020), mutta ne jätettiin hakulausekettä muodostettaessa huomiotta. Toisaalta käytetyt hakutermit olisivat mahdollistaneet löydettyjä tutkimuksia vanhempienkin artikkelien löytämisen, mutta kaikki katsauksen kriteerit täyttäneet hakutulokset olivat silti 2000-luvulta. Näyttää siis siltä, että aiheeseen liittyvää tutkimusta on alettu tehdä parin viime vuosikymmenen aikana, ja erityisesti vasta viime vuosina.

Tutkittavien iälle ei asetettu muuta rajausta, kuin että näiden tuli olla alle 18-vuotiaita. Siten katsauksessa on mukana tutkimuksia, joissa tutkittiin niin pienten lasten, koululaisten kuin nuortenkin tunteiden säätelyn taitoja. Näin ollen tutkittavien iät vaihtelivat melko paljon eri tutkimusten välillä, mikä vaikeuttaa tulosten vertailua ja yleistämistä. Rajaamalla ikää tarkemmin olisi voinut tarkastella yhtenäisempää ikäryhmää ja saada siihen liittyen tarkempaa tietoa, mutta tutkimusten vähäisen määrän vuoksi tarkempi rajaus jätettiin tekemättä. Toisaalta tämän kirjallisuuskatsauksen vahvuutena voidaan pitää sitä, että se tarjoaa laajan yleiskatsauksen eri-ikäisten lasten ja nuorten tunnesäätelystä.

Toiseksi tutkimuskysymykseksi valittiin tutkijoiden esittämien syy-seuraussuhteiden tarkastelu sisällönanalyysin keinoin, sillä aiheesta olemassa oleva tutkimustieto keskittyy kielenkehityksen ja tunnesäätelyn yhteyksien havaitsemiseen, mutta ei selittämiseen. Kyselyjen perusteella tehtävässä tutkimuksessa voidaan havaita olemassa olevia yhteyksiä kielenkehityksen ja tunteiden säätelyn välillä, mutta tällaiset tutkimukset eivät kerro, mistä tulokset johtuvat. Käytännölliset ja eettiset syyt

estävät syy-seuraussuhteiden tutkimisessa käytettävien koeasetelmien muodostamisen, joten selitykset jäävät osin päättelyn varaan. Tämän tutkielman tuloksia kielenkehityksen ja tunteiden säätelyn yhteydestä tulee tulkita niiden kontekstissa: tarkastelussa on, millaisia näkemyksiä ja tutkimuksiin perustuvia johtopäätöksiä tutkijoilla on aiheesta, ei millaisia tutkimustuloksia aiheesta on saatu. Tämäkin näkökulma on kuitenkin perusteltu, sillä siten voidaan tarkemman tutkimustiedon puuttuessa saada selville, millainen käsitys tutkimusalalla tällä hetkellä vallitsee ja mitkä selitysmallit ovat tämänhetkisen tiedon pohjalta todennäköisimpiä.

6.3 Jatkotutkimusaiheita ja työn kliininen merkitys

Kaikissa tähän kirjallisuuskatsaukseen valikoituneissa tutkimuksissa käytettiin tunteiden säätelyn taitojen mittaamiseen kyselylomakkeita. Toisaalta se mahdollistaa ilmiön tarkastelun laajemmin kuin esimerkiksi havainnointi, sillä lapsen vanhemmalla tai muulla kyselyn täyttäjällä on paljon kokemusta lapsen tavoista käyttäytyä useissa eri tilanteissa ja pitkältä aikaväliltä. Tarpeeksi vanhoja lapsia tutkittaessa tutkittava voi myös itse täyttää kyselyn, ja hän tietää itse parhaiten, miten hän asiat kokee mielessään. Tällöin voidaan saada tietoa myös tunnesäätelyn aikaisista prosesseista henkilöltä itseltään eikä pelkästään tunnesäätelyn lopputuloksena olevasta havaittavasta käytöksestä. Toisaalta kyselyt kertovat aina vastaajaan subjektiivisesta kokemuksesta, ja vastaajat voivat esimerkiksi tulkita kysymykset toisistaan poikkeavilla tavoilla. Jatkossa voisi tutkia, ovatko tulokset toistettavissa muunlaisilla arviointimenetelmillä, esimerkiksi koetilanteissa tai havainnoimalla luonnollisia tilanteita. Tällaisia menetelmiä on käytetty joissakin tutkimuksissa, joissa on käsitelty tunnetaitoja. Esimerkiksi Brinton ja kumppanit (2015) tutkivat tunneälykkyyttä tarkkailemalla, miten lapset, joilla oli kielihäiriö, käyttäytyivät koetilanteissa, joissa sosiaaliset normit yleensä edellyttävät todellisten tunteiden ilmaisun peittämistä ja käyttäytymistä toisenlaista tunnetta teeskennellen. Tällaisia menetelmiä voi kuitenkin soveltaa tunteiden säätelyyn hyvin rajallisesti, joten on luonnollista, että tutkimus keskittyy kyselylomakkeilla kerättyihin aineistoihin.

Tulevaisuudessa voisi tehdä kyselomakkeita hyödyntäviä tutkimuksia myös niin, että kysely annettaisiin täytettäväksi useammalle ihmiselle, esimerkiksi lapselle itselleen ja tämän vanhemmalle tai opettajalle. Usean eri vastaajan avulla voisi tuottaa monipuolisempaa tietoa tutkittavien lasten tunteiden säätelystä, koska mukana olisi useampi eri näkökulma saman lapsen taidoista. Tällöin olisi myös mahdollista vertailla, kuinka yhteneviä eri arvioijien näkemykset samasta lapsesta olisivat.

Lisäksi muilla menetelmillä, esimerkiksi havainnoimalla, kerättyä tietoa voisi verrata kyselylomakkeista saatuihin tuloksiin.

Vain yksi tämän katsauksen tutkimuksista keskittyi siihen, millaisia tunnesäätelyn strategioita lapset ja nuoret käyttivät (van den Bedem ym., 2018). Lisää tutkimusta kaivattaisiin siitä, millaisia tunteiden säätelyn keinoja lapset ja nuoret raportoivat käyttävänsä ja miten ne vaikuttavat tunnesäätelyn onnistumiseen. Lisäksi monet tämän katsauksen tutkimuksista keskittyivät havainnoitavaan ulkoiseen käytökseen, mikä onkin luonnollista silloin, kun tutkitaan pieniä lapsia ja tunnesäätelystä kysytään joltakulta muulta kuin lapselta itseltään. Nuoria tai vähän vanhempia lapsia tutkittaessa voidaan käyttää myös itsearviointikyselyjä, kuten esimerkiksi Aguilera ja kumppaneiden (2021) toisessa tutkimuksessa käyttämää kyselylomaketta Difficulties in Emotion Regulation Scale (Grazt & Roemer, 2004), joka keskittyy ajatuksiin ja muihin sisäisiin kokemuksiin. Tällaisilla tutkimuksilla pystyttäisiin tarkemmin selvittämään lasten ja nuorten omaa kokemusta ja mielensisäisiä prosesseja havainnoitavan käyttäytymisen takana.

Katsaukseen haettiin tutkimuksia, joissa on tutkittu lapsia, joilla on joko kehityksellinen kielihäiriö tai tarkemmin määrittelemätön kielenkehityksen viive. Lopulta haussa löytyi seitsemän sisäänotto- ja poissulkukriteerit täyttävää tutkimusta, joissa tutkittavina oli lapsia, joilla oli kehityksellinen kielihäiriö, ja kaksi tutkimusta, joissa lapsilla ei ollut ainakaan vielä tutkimuksen tekemisen aikaan kehityksellisen kielihäiriön diagnoosia, mutta puheen kehitys oli viivästynyt. Tulevaisuudessa tutkimukset voisivat selvittää tarkemmin tunteiden säätelyn taitoja myös näillä lapsilla, joilla ei ole kielihäiriön diagnoosia, vaan kielenkehityksen viive, jonka he saattavat ottaa kiinni tai joka voi myöhemmin olla diagnosoitavissa esimerkiksi kehitykselliseksi kielihäiriöksi. Pitkittäistutkimusten avulla voisi selvittää, ottavatko myöhään puhumaan alkaneet lapset kiinni tyypillisesti kehittyneet lapset tunnesäätelyn taidoissa samaan aikaan kielenkehityksen kanssa, vai pitkittyvätkö tunnesäätelyn vaikeudet, vaikka kielenkehityksessä ei olisi enää eroa tyypillisessä tahdissa kehittyneisiin lapsiin.

Tämän kirjallisuuskatsauksen tutkimuksista vain kahdessa tutkittiin yli 13-vuotiaita nuoria ja toisaalta myös vain kahdessa tutkimuksessa alle kolmevuotiaita lapsia. Erityisesti nuorten ja pienten lasten tunteiden säätelyn taidot kaipaisivat siis lisää tutkimusta. Erityisen mielenkiintoista olisi kohdistaa tutkimusta murrosikäisiin nuoriin ja uhmaikäisiin lapsiin ja selvittää, miten näihin vaiheisiin tyypillisesti liittyvät tunteiden säätelyn haasteet ja tunnekuohunta näyttävät samassa kehitysvaiheessa oleviin, kielellisesti tyypillisesti kehittyviin ikätovereihin verrattuna.

Tunteiden säätelyn taidot ovat siis tämän katsauksen perusteella keskimäärin tyypillistä heikompia lapsilla, joilla on kielenkehityksen haasteita. Ne lapset, joilla vaikeuksia erityisesti ilmenee, voisivat hyötyä kielellisten taitojen kuntouttamisen lisäksi tunteiden säätelyn keinojen oppimisen tukemisesta. Lasten tunteiden säätelyn taitojen kehittämiseen on olemassa esimerkiksi vanhemmille suunnattuja interventioita, joiden tarkoituksena on opettaa vanhemmille keinoja lastensa tunnesäätelyn tukemiseen (England-Mason & Gonzalez, 2020). Lasten tunnesäätelyä ja muita tunnetaitoja voidaan tukea myös suoraan lapsille suunnatuilla interventioilla (Giménez-Dasí ym., 2015; Sánchez ym., 2019). Jatkossa olisi hyödyllistä tutkia, ovatko tällaiset interventiot hyödyllisiä myös lapsille, joilla on kielenkehityksen häiriö tai viive. Olemassa olevia interventioita saattaa olla tarpeen muokata sopivammiksi lapsille, joilla on kielenkehityksen haasteita. Tunteisiin liittyvää puhetta voi olla tarpeen esimerkiksi hidastaa, yksinkertaistaa, painottaa ja toistaa, jotta lapsi pystyy ymmärtämään sitä paremmin (Brinton & Fujiki, 2011). Lapset, joilla on kielenkehityksen vaikeuksia, voivat hyötyä myös siitä, että implisiittisiä ja epäsuorasti ilmaistuja asioita sanoitetaan konkreettisesti, esimerkiksi autetaan lasta huomaamaan syy-seuraussuhteita tunteiden ja niitä aiheuttaneiden tapahtumien välillä.

Toisaalta on mahdollista, että kehittyminen kielellisissä taidoissa heijastuu myös tunnesäätelyn kehitykseen ilman, että tunnesäätelyä varsinaisesti erikseen kuntoutuksessa huomioidaan. Eräässä tutkimuksessa kielenkehityksen tukemiseen tähtävällä interventiolla oli vaikutusta myös lasten ongelmallisen käytöksen vähenemiseen (Curtis ym., 2019), joten tällaisen mahdollisen yhteyden tutkiminen kielenkehityksen interventioiden ja tunnesäätelyn välillä olisi hyödyllistä.

Kuten luvussa 5.2 kerrotaan, tunteiden säätelyyn voivat vaikuttaa esimerkiksi vaikeudet ilmaista itseään ja tunteitaan kielellisesti sekä vaikeus ymmärtää aikuisten puhetta ja osallistua vuorovaikutukseen. Kielenkehityksen viiveen tai häiriön yhteydessä lasten kielenkehitystä, puheen tuottoa ja ymmärtämistä sekä kommunikointimahdollisuuksia voidaan tukea AAC-menetelmillä eli puhetta tukevilla ja korvaavilla kommunikointikeinoilla (Barton-Hulsey ym., 2020). AAC-keinojen tavoitteet ovat siis hyvin lähellä niitä tekijöitä, joilla myös tunnetaitojen kehitystä voidaan tukea, ja huomioimalla tunnetaidot osana AAC-keinojen käyttöä voidaan mahdollisesti tukea sekä kielenkehitystä että tunnesäätelyn kehittymistä (Na ym., 2016). On esimerkiksi huomioitava, että lapsi saa mahdollisuuden nimetä ja ilmaista tunteita AAC-menetelmänsä avulla. Tämä vaatii sitä, että lapsella on AAC-menetelmässään tarjolla tunnesanoja ja aikuiset mallittavat niiden käyttöä luonnollisissa tilanteissa, jotta lapsi oppii niiden merkityksen ja pystyy myöhemmin myös itsenäisesti ilmaisemaan asioita tunnesanastoa hyödyntäen.

Vaikka kaikki lapset, joilla on kielenkehityksen haasteita, eivät koe haasteita myös tunnesäätelyssä, on puheterapeuttien ja muiden ammattilaisten sekä lasten vanhempien hyvä olla tietoisia, että keskimäärin tunnesäätely on näille lapsille haastavampaa kuin kielellisesti tyypillisesti kehittyville lapsille. Tällöin voidaan myös pyrkiä tunnistamaan ne lapset, joilla haasteita on ja jotka voisivat hyötyä myös tunteiden säätelyn taitojen tukemisesta. Näin voitaisiin kuntoutuksessa huomioida tunnetaidot kielellisen kehityksen rinnalla ja tukea lasten psykososiaalista hyvinvointia laajemmin.

7 LÄHDELUETTELO

- Abdul Aziz, S., Fletcher, J. & Bayliss, D. M. (2017). Self-regulatory speech during planning and problem-solving in children with SLI and their typically developing peers. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 52(3), 311–322. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12273>
- Aguilera, M., Ahufinger, N., Esteve-Gibert, N., Ferinu, L., Andreu, L. & Sanz-Torrent, M. (2021). Vocabulary Abilities and Parents' Emotional Regulation Predict Emotional Regulation in School-Age Children but Not Adolescents With and Without Developmental Language Disorder. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.748283>
- Austin, E. J., Saklofske, D. H. & Egan, V. (2005). Personality, well-being and health correlates of trait emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 38(3), 547–558. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.05.009>
- Barton-Hulsey, A., Cheslock, M. A., Sevcik, R. A. & Ronski, M. A. (2020). Communication Development in Children with Multiple Disabilities: The Role of Augmentative and Alternative Communication. Teoksessa N. C. Singleton & B. B. Shulman (toim.), *Language development : foundations, processes, and clinical applications* (luku 17). Jones & Bartlett Learning.
- Bender, P. K., Reinholdt-Dunne, M. L., Esbjørn, B. H. & Pons, F. (2012). Emotion dysregulation and anxiety in children and adolescents: Gender differences. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 284–288. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.03.027>
- Bishop, D. V. M. (2006). What Causes Specific Language Impairment in Children? *Current Directions in Psychological Science*, 15(5), 217–221. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2006.00439.x>
- Bishop, D. V. M., Snowling, M. J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T. & CATALISE-2-konsortio (2017). Phase 2 of CATALISE: a multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development: Terminology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 58(10), 1068–1080. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12721>
- Brinton, B. & Fujiki, M. (2011). Emotion talk: Helping caregivers facilitate emotion understanding and emotion regulation. *Topics in Language Disorders*, 31(3), 262–272. <https://doi.org/10.1097/TLD.0b013e318227bcaa>
- Brinton, B., Fujiki, M., Hurst, N. Q., Jones, E. R. & Spackman, M. P. (2015). The Ability of Children with Language Impairment to Dissemble Emotions in Hypothetical Scenarios and Natural Situations. *Language, Speech & Hearing Services in Schools*, 46(4), 325–336. https://doi.org/10.1044/2015_LSHSS-14-0096
- Burnley, A., St Clair, M., Bedford, R., Wren, Y. & Dack, C. (2023a). Understanding the prevalence and manifestation of anxiety and other socio-emotional and behavioural difficulties in children with Developmental Language Disorder. *Journal of Neurodevelopmental Disorders*, 15. <https://doi.org/10.1186/s11689-023-09486-w>

- Burnley, A., St Clair, M., Dack, C., Thompson, H. & Wren, Y. (2023b). Exploring the Psychosocial Experiences of Individuals with Developmental Language Disorder During Childhood: A Qualitative Investigation. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. <https://doi.org/10.1007/s10803-023-05946-3>
- Compas, B. E., Jaser, S. S., Bettis, A. H., Watson, K. H., Gruhn, M. A., Dunbar, J. P., Williams, E. & Thigpen, J. C. (2017). Coping, Emotion Regulation, and Psychopathology in Childhood and Adolescence: A Meta-Analysis and Narrative Review. *Psychological Bulletin*, 143(9), 939–991. <https://doi.org/10.1037/bul0000110>
- Curtis, P. R., Kaiser, A. P., Estabrook, R. & Roberts, M. Y. (2019). The Longitudinal Effects of Early Language Intervention on Children’s Problem Behaviors. *Child Development*, 90(2), 576–592. <https://doi.org/10.1111/cdev.12942>
- Dale, P. S., Price, T. S., Bishop, D. V. M. & Plomin, R. (2003). Outcomes of Early Language Delay: I. Predicting Persistent and Transient Language Difficulties at 3 and 4 Years. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 46(3), 544–560. [https://doi.org/10.1044/1092-4388\(2003/044\)](https://doi.org/10.1044/1092-4388(2003/044))
- Domitrovich, C. E., Durlak, J. A., Staley, K. C. & Weissberg, R. P. (2017). Social-Emotional Competence: An Essential Factor for Promoting Positive Adjustment and Reducing Risk in School Children. *Child Development*, 88(2), 408–416. <https://doi.org/10.1111/cdev.12739>
- England-Mason, G. & Gonzalez, A. (2020). Intervening to Shape Children’s Emotion Regulation: A Review of Emotion Socialization Parenting Programs for Young Children. *Emotion*, 20(1), 98–104. <https://doi.org/10.1037/emo0000638>
- Fahy, J. K. (2014). Language and Executive Functions: Self-Talk for Self-Regulation. *Perspectives on Language Learning and Education*, 21(2), 61–71. <https://doi.org/10.1044/1le21.2.61>
- Fenson, L., Dale, P. S., Reznick, J. S., Bates, E., Thal, D. J., Pethick, S. J., Tomasello, M., Mervis, C. B. & Stiles, J. (1994). Variability in Early Communicative Development. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(5), 1–173. <https://doi.org/10.2307/1166093>
- Forrest, C. L., Gibson, J. L., Halligan, S. L. & St Clair, M. C. (2020). A Cross-Lagged Analysis of Emotion Regulation, Peer Problems, and Emotional Problems in Children with and without Early Language Difficulties: Evidence from the Millennium Cohort Study. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 63(4), 1227–1239. https://doi.org/10.1044/2020_JSLHR-19-00188
- Fujiki, M., Brinton, B. & Clarke, D. (2002). Emotion Regulation in Children With Specific Language Impairment. *Language, Speech & Hearing Services in Schools*, 33(2), 102–111. [https://doi.org/10.1044/0161-1461\(2002/008\)](https://doi.org/10.1044/0161-1461(2002/008))
- Fujiki, M., Spackman, M. P., Brinton, B. & Hall, A. (2004). The Relationship of Language and Emotion Regulation Skills to Retardation in Children With Specific Language Impairment. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 47(3), 637–646. [https://doi.org/10.1044/1092-4388\(2004/049\)](https://doi.org/10.1044/1092-4388(2004/049))

- Giménez-Dasí, M., Fernández-Sánchez, M. & Quintanilla, L. (2015). Improving Social Competence through Emotion Knowledge in 2-Year-Old Children: A Pilot Study. *Early Education and Development*, 26(8), 1128-1144. <https://doi.org/10.1080/10409289.2015.1016380>
- Gratz, K. L. & Roemer, L. (2004). Multidimensional Assessment of Emotion Regulation and Dysregulation: Development, Factor Structure, and Initial Validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41–54. <https://doi.org/10.1023/B:JOBA.0000007455.08539.94>
- Holodynski, M. & Friedlmeier, W. (2005). *Development of Emotions and Emotion Regulation*. Springer. <https://doi.org/10.1007/b101090>
- Irwin, J. R., Carter, A. S. & Briggs-Gowan, M. J. (2002). The Social-Emotional Development of “Late-Talking” Toddlers. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 41(11), 1324–1332. <https://doi.org/10.1097/00004583-200211000-00014>
- Johnson, J., Atkinson, M. & Rosenberg, R. (2015). *Psychological, developmental and health inventories*. Centre for Longitudinal Studies, University College London. <https://cls.ucl.ac.uk/wp-content/uploads/2018/08/Guide-to-Psychological-Inventories-in-MCS3.pdf>
- Joormann, J. & Stanton, C. H. (2016). Examining emotion regulation in depression: A review and future directions. *Behaviour Research and Therapy*, 86, 35–49. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2016.07.007>
- Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä, A.-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. (2013). Kuvailtava kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede*, 25(4), 291–301.
- Leonard, L. B. (2020). A 200-Year History of the Study of Childhood Language Disorders of Unknown Origin: Changes in Terminology. *Perspectives of the ASHA Special Interest Groups*, 5(1), 6–11. https://doi.org/10.1044/2019_PERS-SIG1-2019-0007
- Levey, S. (2024). Infant and Toddler Language Development. Teoksessa S. Levey (toim.), *Introduction to language development* (s. 83–135). Plural Publishing.
- Lloyd-Esenkaya, V., Forrest, C. L., Jordan, A., Russell, A. J. & St Clair, M. C. (2021). What is the nature of peer interactions in children with language disorders? A qualitative study of parent and practitioner views. *Autism & Developmental Language Impairments*, 6, 239694152110053–23969415211005307. <https://doi.org/10.1177/23969415211005307>
- Maailman terveysjärjestö. (2024). 6A01.2 Developmental language disorder. *International statistical classification of diseases and related health problems* (11. painos). <https://icd.who.int/browse/2024-01/mms/en#862918022>
- Manning, B. L., Roberts, M. Y., Estabrook, R., Petitclerc, A., Burns, J. L., Briggs-Gowan, M., Wakschlag, L. S. & Norton, E. S. (2019). Relations between toddler expressive language and temper tantrums in a community sample. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 65. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2019.101070>

- Miers, A. C., Rieffe, C., Terwogt, M. M., Cowan, R. & Linden, W. (2007). The Relation between Anger Coping Strategies, Anger Mood and Somatic Complaints in Children and Adolescents. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35(4), 653–664. <https://doi.org/10.1007/s10802-007-9120-9>
- Monopoli, W. J. & Kingston, S. (2012). The relationships among language ability, emotion regulation and social competence in second-grade students. *International Journal of Behavioral Development*, 36(5), 398–405. <https://doi.org/10.1177/0165025412446394>
- Moreira, H. & Canavarro, M. C. (2020). Mindful Parenting is Associated with Adolescents' Difficulties in Emotion Regulation Through Adolescents' Psychological Inflexibility and Self-Compassion. *Journal of Youth and Adolescence*, 49(1), 192–211. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01133-9>
- Morris, A. S., Cui, L., Criss, M. M. & Simmons, W. K. (2018). Emotion regulation dynamics during parent–child interactions. Teoksessa P. M. Cole & T. Hollenstein (toim.), *Emotion Regulation: A Matter of Time* (s. 70–90). Routledge.
- Na, J. Y., Wilkinson, K., Karny, M., Blackstone, S. & Stifter, C. (2016). A Synthesis of Relevant Literature on the Development of Emotional Competence: Implications for Design of Augmentative and Alternative Communication Systems. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 25(3), 441–452. https://doi.org/10.1044/2016_AJSLP-14-0124
- Neumann, A., van Lier, P. A. C., Gratz, K. L. & Koot, H. M. (2010). Multidimensional Assessment of Emotion Regulation Difficulties in Adolescents Using the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Assessment*, 17(1), 138–149. <https://doi.org/10.1177/1073191109349579>
- Norbury, C. F., Gooch, D., Wray, C., Baird, G., Charman, T., Simonoff, E., Vamvakas, G. & Pickles, A. (2016). The impact of nonverbal ability on prevalence and clinical presentation of language disorder: evidence from a population study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 57(11), 1247–1257. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12573>
- O'Boyle Jr, E. H., Humphrey, R. H., Pollack, J. M., Hawver, T. H. & Story, P. A. (2011). The relation between emotional intelligence and job performance: A meta-analysis. *Journal of Organizational Behavior*, 32(5), 788–818. <https://doi.org/10.1002/job.714>
- Ornaghi, V., Pepe, A., Agliati, A. & Grazzani, I. (2019). The contribution of emotion knowledge, language ability, and maternal emotion socialization style to explaining toddlers' emotion regulation. *Social Development*, 28(3), 581–598. <https://doi.org/10.1111/sode.12351>
- Perry, N. B. & Calkins, S. D. (2018). A biopsychosocial perspective on the development of emotion regulation across childhood. Teoksessa P. M. Cole & T. Hollenstein (toim.), *Emotion Regulation : A Matter of Time* (s. 3–30). Routledge.
- Reed, V. A., Patchell, F. C., Coggins, T. E. & Hand, L. S. (2007). Informativeness of the spoken narratives of younger and older adolescents with specific language impairment and their counterparts with normal language. *Clinical Linguistics & Phonetics*, 21(11–12), 953–960. <https://doi.org/10.1080/02699200701587246>
- Rescorla, L. (1989). The Language Development Survey: a screening tool for delayed language in toddlers. *The Journal of Speech and Hearing Disorders*, 54(4), 587–599. <https://doi.org/10.1044/jshd.5404.587>

- Rescorla, L. & Alley, A. (2001). Validation of the Language Development Survey (LDS): A Parent Report Tool for Identifying Language Delay in Toddlers. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 44(2), 434–445. [https://doi.org/10.1044/1092-4388\(2001/035\)](https://doi.org/10.1044/1092-4388(2001/035))
- Rice, M. L., Earnest, K. K. & Hoffman, L. (2023). Longitudinal Grammaticality Judgments of Tense Marking in Complex Questions in Children With and Without Specific Language Impairment, Ages 5-18 Years. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 66(10), 3882–3906. https://doi.org/10.1044/2023_JSLHR-22-00507
- Rice, M. L. & Hoffman, L. (2015). Predicting Vocabulary Growth in Children with and without Specific Language Impairment: A Longitudinal Study from 2;6 to 21 Years of Age. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 58(2), 345–359. https://doi.org/10.1044/2015_JSLHR-L-14-0150
- Rieffe, C. & Wiefferink, C. H. (2017). Happy faces, sad faces: Emotion understanding in toddlers and preschoolers with language impairments. *Research in Developmental Disabilities*, 62, 40–49. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2016.12.018>
- Roben, C. K. P., Cole, P. M. & Armstrong, L. M. (2013). Longitudinal Relations Among Language Skills, Anger Expression, and Regulatory Strategies in Early Childhood. *Child Development*, 84(3), 891–905. <https://doi.org/10.1111/cdev.12027>
- Rueth, J.-E., Kerkhoff, D. & Lohaus, A. (2023). Latent growth curve analyses of emotional awareness and emotion regulation in early and middle adolescence. *International Journal of Behavioral Development*, 47(4), 294–305. <https://doi.org/10.1177/01650254231168695>
- Salminen, A. (2011). *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Opetusjulkaisuja 62: Julkisojohtaminen 4. Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Sánchez, M., Lavigne, R., Romero, J. F. & Elósegui, E. (2019). Emotion Regulation in Participants Diagnosed With Attention Deficit Hyperactivity Disorder, Before and After an Emotion Regulation Intervention. *Frontiers in Psychology*, 10, 1092–1092. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01092>
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Bobik, C., Coston, T. D., Greeson, C., Jedlicka, C., Rhodes, E. & Wendorf, G. (2001). Emotional Intelligence and Interpersonal Relations. *The Journal of Social Psychology*, 141(4), 523–536. <https://doi.org/10.1080/00224540109600569>
- Schäfer, J. Ö., Naumann, E., Holmes, E. A., Tuschen-Caffier, B. & Samson, A. C. (2017). Emotion Regulation Strategies in Depressive and Anxiety Symptoms in Youth: A Meta-Analytic Review. *Journal of Youth and Adolescence*, 46(2), 261–276. <https://doi.org/10.1007/s10964-016-0585-0>
- Shields, A. & Cicchetti, D. (1997). Emotion Regulation Among School-Age Children: The Development and Validation of a New Criterion Q-Sort Scale. *Developmental Psychology*, 33(6), 906–916. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.33.6.906>
- Spackman, M. P., Fujiki, M. & Brinton, B. (2006). Understanding emotions in context: the effects of language impairment on children’s ability to infer emotional reactions. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 41(2), 173–188. <https://doi.org/10.1080/13682820500224091>

- Spinrad, T. L., Eisenberg, N., Cumberland, A., Fabes, R. A., Valiente, C., Shepard, S. A., Reiser, M., Losoya, S. H. & Guthrie, I. K. (2006). Relation of Emotion-Related Regulation to Children's Social Competence: A Longitudinal Study. *Emotion*, 6(3), 498–510. <https://doi.org/10.1037/1528-3542.6.3.498>
- Stothard, S. E., Snowling, M. J., Bishop, D. V. M., Chipchase, B. B. & Kaplan, C. A. (1998). Language-Impaired Preschoolers: A Follow-Up Into Adolescence. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 41(2), 407–418. <https://doi.org/10.1044/jslhr.4102.407>
- Thompson, R. A. (1994). EMOTION REGULATION: A THEME IN SEARCH OF DEFINITION. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2–3), 25–52. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5834.1994.tb01276.x>
- Thurm, A., Manwaring, S. S., Cardozo Jimenez, C., Swineford, L., Farmer, C., Gallo, R. & Maeda, M. (2018). Socioemotional and behavioral problems in toddlers with language delay. *Infant Mental Health Journal*, 39(5), 569–580. <https://doi.org/10.1002/imhj.21735>
- Trudel-Fitzgerald, C., Boucher, G., Morin, C., Mondragon, P., Guimond, A.-J., Nishimi, K., Choi, K. W. & Denckla, C. (2023). Coping and emotion regulation: A conceptual and measurement scoping review. *Canadian Psychology*. <https://doi.org/10.1037/cap0000377>
- Tucci, A. & Choi, E. (2023). Developmental Language Disorder and Writing: A Scoping Review from Childhood to Adulthood. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 66(8), 2900–2920. https://doi.org/10.1044/2023_JSLHR-22-00583
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa : Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023*. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Vallotton, C. & Ayoub, C. (2011). Use your words: The role of language in the development of toddlers' self-regulation. *Early Childhood Research Quarterly*, 26(2), 169–181. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2010.09.002>
- van den Bedem, N. P., Dockrell, J. E., van Alphen, P. M., de Rooij, M., Samson, A. C., Harjunen, E. L. & Rieffe, C. (2018). Depressive symptoms and emotion regulation strategies in children with and without developmental language disorder: a longitudinal study. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 53(6), 1110–1123. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12423>
- Vilkka, H. (2023). *Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina*. Art House.
- Wakschlag, L. S., Briggs-Gowan, M. J., Choi, S. W., Nichols, S. R., Kestler, J., Burns, J. L., Carter, A. S. & Henry, D. (2014). Advancing a Multidimensional, Developmental Spectrum Approach to Preschool Disruptive Behavior. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 53(1), 82–96. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2013.10.011>
- Waller, J. M., Silk, J. S., Stone, L. B. & Dahl, R. E. (2014). Co-Rumination and Co-Problem Solving in the Daily Lives of Adolescents With Major Depressive Disorder. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 53(8), 869–878. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2014.05.004>

- Wright, M., Banerjee, R., Hoek, W., Rieffe, C. & Novin, S. (2010). Depression and Social Anxiety in Children: Differential Links with Coping Strategies. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 38(3), 405–419. <https://doi.org/10.1007/s10802-009-9375-4>
- Yuill, N. & Little, S. (2018). Thinking or feeling? An exploratory study of maternal scaffolding, child mental state talk, and emotion understanding in language-impaired and typically developing school-aged children. *British Journal of Educational Psychology*, 88(2), 261–283. <https://doi.org/10.1111/bjep.12194>
- Özyurt, G., Dinsever Eliküçük, Ç., Tufan, A. E. & Baykara, B. (2018). Are language features and emotion regulation related to maternal depression in autism and language delay? *Pediatrics International*, 60(10), 931–937. <https://doi.org/10.1111/ped.13674>

Liite 1. Katsaukseen valitut artikkelit

Aguilera, M., Ahufinger, N., Esteve-Gibert, N., Ferinu, L., Andreu, L. & Sanz-Torrent, M. (2021). Vocabulary Abilities and Parents' Emotional Regulation Predict Emotional Regulation in School-Age Children but Not Adolescents With and Without Developmental Language Disorder. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.748283>

Burnley, A., St Clair, M., Bedford, R., Wren, Y. & Dack, C. (2023). Understanding the prevalence and manifestation of anxiety and other socio-emotional and behavioural difficulties in children with Developmental Language Disorder. *Journal of Neurodevelopmental Disorders*, 15. <https://doi.org/10.1186/s11689-023-09486-w>

Forrest, C. L., Gibson, J. L., Halligan, S. L. & St Clair, M. C. (2020). A Cross-Lagged Analysis of Emotion Regulation, Peer Problems, and Emotional Problems in Children with and without Early Language Difficulties: Evidence from the Millennium Cohort Study. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 63(4), 1227–1239. https://doi.org/10.1044/2020_JSLHR-19-00188

Fujiki, M., Brinton, B. & Clarke, D. (2002). Emotion Regulation in Children With Specific Language Impairment. *Language, Speech & Hearing Services in Schools*, 33(2), 102–111. [https://doi.org/10.1044/0161-1461\(2002/008\)](https://doi.org/10.1044/0161-1461(2002/008))

Fujiki, M., Spackman, M. P., Brinton, B. & Hall, A. (2004). The Relationship of Language and Emotion Regulation Skills to Retardation in Children With Specific Language Impairment. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 47(3), 637–646. [https://doi.org/10.1044/1092-4388\(2004/049\)](https://doi.org/10.1044/1092-4388(2004/049))

Manning, B. L., Roberts, M. Y., Estabrook, R., Petitclerc, A., Burns, J. L., Briggs-Gowan, M., Wakschlag, L. S. & Norton, E. S. (2019). Relations between toddler expressive language and temper tantrums in a community sample. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 65. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2019.101070>

van den Bedem, N. P., Dockrell, J. E., van Alphen, P. M., de Rooij, M., Samson, A. C., Harjunen, E. L. & Rieffe, C. (2018). Depressive symptoms and emotion regulation strategies in children with and without developmental language disorder: a longitudinal study. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 53(6), 1110–1123. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12423>

Özyurt, G., Dinsever Eliküçük, Ç., Tufan, A. E. & Baykara, B. (2018). Are language features and emotion regulation related to maternal depression in autism and language delay? *Pediatrics International*, 60(10), 931–937. <https://doi.org/10.1111/ped.13674>
